

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀναμνήσεις

Ὅτε τὴν 15 παρελθόντος Ἀπριλίου κατερχόμενος τὴν λεωφόρον Πανεπιστημίου, εἶδα αἰφνης μέλαιναν σμακίαν κυματίζουσαν ἐπὶ τοῦ αετώματος τοῦ ἐθνικοῦ κτιρίου, ἠσθάνθην τὸ ἀλγυνὸν προαίσθημα ὅτι ὁ νεκρός, ἐν ἐπέμψει τὸ ἀνώτατον ἡμῶν ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα, ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος. Ἐγίνωσκον ὅτι ὁ σοφὸς πρεσβύτες, καταβλήθεις ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων συμφορῶν, κατέκειτο κλινῆρης πρὸ παλίου τῆ τελευταίην δὲ καὶ πρόσφατον τραῦμα, ὁ θάνατος τοῦ προσφιλοῦς καὶ ἐπιφανοῦς ἀδελφοῦ του, ἐπέσπευδε τὸ μοιραῖον τέλος. Τὸ προαίσθημά μου δυστυχῶς ἦτο ἀληθές· αἱ νεκρώσεις ἀγγελίαι ἀνήγγελλον μετ' ὀλίγον τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως τῆς Ἰστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐκπνεύσαντος τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης μετὰ βραδείαν ἀγωνίαν.

Δὲν προστίθεμαι νὰ γράψω βιογραφίαν τοῦ κλεινοῦ ἱστορικοῦ, διότι ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα του εἶνε γνωστά εἰς τὴν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμόν· ἄλλως τε καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἤμικν βεβαίως ὁ ἀρμόδιος βιογράφος. Ὁ ἀναγράψω μόνον ἐνταῦθα τινὰς ἀτομικὰς μου ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις, ἀποτίνων δι' αὐτῶν ὄφειλὴν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν αἰδίδιμον ἄνδρα, ὅστις καὶ εἰς τὸ μικρὸν μου φιλολογικὸν στάδιον πολλάκις κλοκαγάθως μ' ἐνεθάρρυνε καὶ διὰ τῆς φιλικῆς του οικειότητος μ' ἐτίμησε κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη.

Τὴν Παπαρρηγόπουλον εἶδα τὴν πρώτην ἐκ τοῦ σίνεγγυς ἡμέραν τινὰ θλιβερωτάτην τοῦ πολυπαθοῦς του βίου, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν πρὸ δεκαετητίῳ ἐτῶν ἐκηδεύσαμεν βρυουαλγεῖς τὸν περιηγόμενον καὶ μόνον του υἱὸν Δημήτριον. Εἶνε ἀδύνακτον νὰ περιγράψω τὴν ἐντύπωσιν, ἣν προῦξήνησεν ὁ αἰρινίδιος ἐκεῖνος θάνατος εἰς τὸν ἀραιὸν τότε ἐν τῇ πρωτευούσῃ φιλολογικὸν κόσμον, μέσον τοῦ ὁποίου ὀλίγοι τινὲς ἡμιήλικες φίλοι, ἀπταῖνες σχεδὸν νεοσσοί, ἐξεφέροντες τότε τοὺς πρώτους δειλοὺς φθγγούς· καὶ νομίζω ἀκόμη ὅτι βλέπω τὴν ὄχρότητα τοῦ προσώπου καὶ τὴν συγκίνησιν τοῦ νεκοῦ φίλου μου Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, τοῦ οὖν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Jean Moreas διακρινόμενου ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τῶν Παρισίων, ὅστις συναντήσας με ἐκεῖ που κατὰ τὴν πλατείαν τῆς Μητροπόλεως μοὶ ἀνήγγειλε τὸ ἀποροδίκαιον δυστύχημα. Συνωδευόμενος τὴν κηδείαν ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν λεω-

φόρον Πανεπιστημίου οἴκου, ὅπου κατοικεῖ τότε μετὰ τῆς οἰκογενείας του ὁ ἀποθανὼν δύσμοιρος ποιητής, μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐκεῖθεν ἄλλιν μέχρι τοῦ Νεκροταφείου. Ἐνῶ δὲ ὁ Σπυριδίων Βασιλειάδης μετὰ τὴν ἐκφραστικὴν αὐτοῦ μορφήν καὶ τὴν πομπιὴν ἀπαγγελίαν του ἀπηύθυνε τὸν τελευταῖον ἀποχαριστικὸν πρὸς τὸν ποιητὴν τοῦ Φαγοῦ τοῦ Κοιμητηρίου καὶ τῶν Στόνων, μὴ προβλέπων ὁ ατυχῆς ὅτι μετ' ὀλίγου μῆνας οὐ μακρὰν τοῦ νεοσκαροῦς χαίνοντος τάφου ἐκείνου ἐμελλε ν' ἀνοιγῆ καὶ ὁ ἰδικός του, διὰ νὰ δεχθῆ τὸ σῶμα τοῦ ἐν τῇ ξένῃ ἐκπνεύσαντος ψάλτου τῶν Ἀττικῶν Νεκρῶν, παρετήρουν τὸν ταλαίπωρον πατέρα, ὅστις μετὰ ὀφθαλμοῦς ὑγροῦς καὶ μετὰ ἐκφρασίαν ἀπεριγράπτου ὀδύνης ἐβλεπε τὸ ἄψυχον σῶμα τοῦ πολυτίμου του υἱοῦ, οὕτινος τόσω προῶρος ἐστερεῖτο. Καὶ ἡ ὀδύνη αὕτη ἔμεινε ἀσβεστος καὶ ἀληκτος εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πατρὸς· ἡ εἰκὼν τοῦ υἱοῦ του εὐρίσκετο πάντοτε ἐντὸς τοῦ λιτοῦ καὶ ἀπερίττου σπουδαστηρίου του, ὅπου εἰσγάγετο μέχρις ἐσχάτων ὁ φιλόσοφος πρεσβύτες· ἡ φράσις δὲ ἦτις ἐξήρατο συχνὰ ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἐν τῇ συνομιλίᾳ: «ὁ καυμένος ὁ Δημητράκης» περιεῖχεν ἐν τῇ ἀνεπιτηδεύτῳ αὐτῆς ἀπλότητι ποῖαν τινὰ ἐκφρασίαν βαθέως καὶ ἀποκρίφου ἄλγους. Ἐσπέραν τινὰ μετὰ πολλὰ ἔτη ἐνθυμοῦμαι ὅτι, ἐνῶ προῶρουν ἐν τῷ «Παρνασσῷ», οὕτινος ἦτο ἐπίτιμος πρόεδρος, παρκαλοῦθασα τυχαίως τὸ βλέμμα μου ἐν στιγμῇ ἀκίρητος καὶ ζέμθης καὶ τὴν εἶδα προσηλούμενον μετ' ἐκφράσεως πόνου, ἀκαριαίας τὴν διάρκειαν ἀλλὰ καταρκοῦς, ἐπὶ τῆς μεγάλῃς ἰχνογραφικῆς εἰκόνος τοῦ πολυκλαύστου υἱοῦ του, τῆς ἀνηρημένης παραπλεύσεως τῆς τοῦ πνευματικοῦ συναθλητοῦ τοῦ Σπυριδίωνος Βασιλειάδου ἐν τῇ κηθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ συλλόγου.

Ἐκτοτε τὸν ἐπανεῖδον πολλάκις, τιμηθεὶς καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς του σχέσεως κατὰ τὰ μετέπειτα ἔτη. Τὴν ἐπανεῖδον εἰς τὴν σπουδαστήριόν του, ὅπου προθύμως πάντοτε μετ' ὑπεδέξατο, παρῆχόν μοι πάσαν ζητούμενην πληροφορίαν, ὅσαςκις κατεγινώσκην εἰς τὴν συγγραφὴν ἐλαφρὰς τινὰς ἱστορικῆς διατριβῆς, καὶ παροτρύνον με μετ' εὐμενείας εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἐργασίαν. Τὸν ἐπανεῖδον εἰς διάφορα δημοσιογραφικὰ γραφεῖα, ὅπου κατὰ καιροὺς εἰσγαζόμενον καὶ εἰς τὰ ἵποια ἐνίστατο ἐσχημαζέμενος. Ἀδρότατος καὶ γλυκὸς

τούς τούτους, εὐπροσθήρους, χαρίεις, διατήροι καὶ ἐν τῇ πρεσβυτικῇ ηλικίᾳ ποιᾶν τινὰ κοινοκρατικὴν εὐπρέπειαν περὶ τε τὸ φέρεσθαι καὶ τὸ λαλεῖν καὶ τὸ ἐνδύεσθαι, τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀρόματα ἀγάπη του, ὥστε οἱ στοιχειοθετοῦν καὶ ὁσάνκι δὲν ἔφερον ὑπογραφήν τὰ χειρόγραφα του, τὰ γεγραμμένα πάντοτε διὰ καθαροῦ καὶ εὐαναγνώστου καλλιτεχνικοῦ χαρακτήρος, ἐνόουν ὅτι ἦσαν ἰδικὰ του ἐκ τῆς εὐόδου ὁμοῦ, ἢν ἀπέπνεον. Διηγείτο μετὰ στομυλίας, ἐν ἣ πολλὰκις ὑπελάθνην λεπτὴ δόσις εἰρωνείας, πολλὰ χαριέστατα ἀνέκδοτα καὶ ἀναμνήσεις, μετὰ πικρίας καὶ δυσφορίας, πολλὰκις ἐκφραζόμενος, ὁσάνκι ὁ λόγος περιστρέφετο περὶ τὰ σύγχρονα ἔδοξα καὶ εὐτελῆ συμβάντα, μεταρπιδόμενος δὲ ἀνεπαίσθητως εἰς συγκινητικὴν εὐγλωττίαν, ὁσάνκι ἡ ῥύμη τοῦ λόγου τὴν μετέφερον εἰς παρωχημένας ἐποχὰς κλέους καὶ μεγαλείου.

Ἰδίως ὁμοῦ ἠδυνήθη νὰ γνωρίσω καὶ νὰ ἐκτιμῆσω κάλλιον τὸν ἄνδρα κατὰ τὸ 1884, ὅτε ἐτελέσθη ἡ ἐκθεσις τῶν μνημείων τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος. Τῆς συσταθείσης τότε ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἐπιτροπῆς αὐτῆς μὲν ἦτο πρόεδρος, ἐγὼ δὲ γραμματεὺς. Κατ' ἀρχὰς ὁ ἔμφρων καὶ πεπειραμένος ἀνὴρ ἐξέφρασε τινὰς διαταγμὰς περὶ τοῦ ἔργου, φοβούμενος ὅχι τὴν ἀποτυχίαν, ἀλλὰ τὰ σκάνδαλα, τὰ ἴποια καὶ αὐτὴ ἡ ἱερὰ ὄντως ἐπιχείρησις ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ προκαλέσῃ εἰς τὴν καινώνιαν μας τὴν ἀμόρφωτον ἀκόμη, εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς ἰποίας συγκρούονται καὶ ἀνακυκλῶνται τόσα ταπεινὰ πάθη καὶ τόσα εὐτελεῖς ἀντιζηλίας. Ἐπειτα ὁμοῦ ἐπαίσθη καὶ εἰργάσθη μετὰ νεανικῆς ζήσεως, συντελέσας εἴπερ τις καὶ ἄλλος διὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν γνώσεών του εἰς τὴν εὐδωσίαν τοῦ σκοποῦ. Καὶ τὸ ἔργον μὲν ἐπέτυχεν, οἱ δὲ ἀναγκῶσαι ἐνθουσιῶνται βεβαίως πόσον ἡ αἰσιος ἐκθεσις αὐτοῦ ἠλέκτρισε τότε σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμόν καὶ μετὰ ποίας ἐνθουσιῶδους πομπῆς ἐπανηγυρίσθη ἡ ἐπέτειος τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας· ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη πόσον εἶχε δίκαιον διαστάζων ἐν ἀρχῇ ὁ αἰσιδίμος ἀνὴρ καὶ πόσον καλῶς ἐγίνωσκε τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων του. Ἐκ τῆς τότε θέσεώς μου γνωσκῶ ἐγὼ πόσαι τῶ ἔντι μικροφιλοδοξίαι καὶ μικροφιλοτιμίαι ἠγέρθησαν ὑψηλαί· ἴσως δὲ οὐχὶ καὶ ἀριλοκερδεῖς, πόσαι ἀξιώσεις παρὰλογοὶ καὶ κομμικαὶ ἐνόησε, ἀξιοῦσαι νὰ ὑποβληθῇ ἡ ἐκτίμησις τῆς ἱστορίας καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν μεταγενεστέρων εἰς τὸ ἄλλο, ἐνόησε δὲ καὶ εἰς τὸ κομματικὸν συμφέρον, πόσα ἐμπόδια σκανδαλώδη παρενεβλήθησαν κατὰ πόσαι πικροὶ καὶ ἔδικοι μοιροὶ ἐξετοξεύθησαν κατὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρός, τοῦ προεσταμένου εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς Ἐκθέσεως. Ἀρπυνίσθησαν παλαιὰ μίσση, φιλετικαὶ ἀντιζηλίας, κατηγορίαι ἐπὶ ἱστορικῇ μεροληψίᾳ, ἡ ἐκεῖνος ἤκουεν ἀτάραχος καὶ

μειδιῶν. Καὶ μοὶ διηγείτο τότε πόσαι πικρία ὑπέστη ἄλλοτε ἐκ παρρησιῶν ἀφορμῶν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἱστορίας του. Εἶχεν ὁμοῦ τὴν συνειδήσιν του, ἀνακυμμένην ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθήκον του, εἰ καὶ πολλὰ ἠναγκάσθη νὰ παραλείψῃ καὶ πολλὰ νὰ παρασιωπήσῃ. «Ἡ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν εἶνε ἀκόμη καιρὸς νὰ γραφῇ, μοὶ ἔλεγε· διὰ τοῦτο ἐσταμάτησα».

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἀπὸ τῆς ἐργώδους προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ὁ σοφὸς καθηγητὴς ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην πεμπομένων πρὸς ἐκθεσιν κειμηλίων, διηγείτο ἐν φιλικῷ κύκλῳ τὰς ἀναμνήσεις του, τὰς ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς του ηλικίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὰς φοβερὰς ἡμέρας τῶν σφαγῶν, ὅτε συλληφθέντες ὁ πατὴρ του καὶ ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός του ὑπεβλήθησαν εἰς μαρτυρικὸν θάνατον, τὴν φυγὴν τῆς οἰκογενείας του, τοὺς μαθητικούς του χρόνους ἐν τῷ λυκείῳ τῆς Ὀδησσοῦ. Ἐλάλει περὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ αγῶνος, εἰς οὓς ἀνήκον τὰ διάφορα ἀντικείμενα, ἐξ ὧν τοὺς ἐπιζήσαντας προσωπικῶς ἐγνώριζε, χαρακτηρίζων δι' ὀλίγων ἀκριβῶς ἕνα ἕκαστον, ἀναφέρων διάφορα χαριέστατα ἀνέκδοτα περὶ αὐτῶν· ἐλάλει περὶ τοῦ Κυβερνήτου, οὗ τὴν μνήμην ἐλάτρευε καὶ περὶ τοῦ Ὀθωνος, ὃν ἐσέβετο καὶ ἠγάπα, ἐμβριθεστάτος ἐκφέρων καὶ ὁμοθυμᾶτος κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐπὶ τῶν γεγονότων. Ἦσαν οἱ λόγοι του οἰονεὶ μικρὰ καὶ πρόχειρα μαθήματα ἱστορίας, ἀλλὰ μαθήματα τερπνὰ, ἐν ἀπερίττω γλώσσῃ, κομμύμενα δι' εὐφριῶν παροικιάσεων καὶ συγκρίσεων, καταθέλλοντα τοὺς ἀκροαμένους. Διότι εἶχε καὶ τοῦτο τὸ μέγα προτέρημα ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ, νὰ περιορίζηται πάντοτε ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐπιστήμης του καὶ τῶν εἰδικῶν του γνώσεων, ἀνάγων τὰ πάντα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἐκ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τὰ πάντα ἐξετάζων, χωρὶς νὰ παρεκβαίνει εἰς ἀλλότρια θέματα. Ἠγάπα ἀποκλειστικῶς τὴν ἱστορίαν καὶ θεώρει καθήκον αὐτοῦ νὰ ἐνδιατρίψῃ μετ' ἐνδιαφέροντος εἰς πᾶν τὸ μετ' αὐτῆς σχετιζόμενον, ἐν οἰκιδῆποτε ὥρα καὶ ἐν οἰκιδῆποτε ψυχικῇ καταστάσει διατελόν. Καὶ ἐνθουσιᾶται μικρὸν τι καὶ ἀσημάντων ἐπισημοῦσιν, χαρακτηριστικῶν ὁμοῦ τῆς τοιαύτης του ἰδικιτέρας διαθέσεως. Ἐτυγέ ποτε εἰς ἐφημερίδα διερμηνεύουσιν τὰς ἰδέας ἐπιφανοῦς ἐν τῇ πολιτείᾳ προσώπου καὶ ἐν ἔθρῳ προφανῶς γεγορημένου διὰ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ ἴδιου νὰ ἴδω τὸ γνωστὸν ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀποκαλούμενον γηγοριστὸν πῆρ. Εὐθύς ὑπέθεσε ὅτι ἡ ἀλλόκοτος αὐτὴ ἐκφρασις ἦτο κομμικὴ στειβλωσις τοῦ γαλλικοῦ feu grégeois· ἀλλ' ἐπειδὴ ὄνομαστικὰ ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, καὶ ἐπειδὴ, ὡς προεῖπα, προήρχετο ἀπὸ ἐπίσημον ὑποκείμενον, ἀμρέβιαλα πρὸς στιγμὴν

περὶ τῶν ἱστορικῶν μου γνώσεων, διὰ νὰ βεβαιωθῶ δὲ ἐξήγηται δι' ἐπιστολῆς μου τὴν γνώμην τοῦ Παπαρρηγόπουλου. Τὴν ἡμέραν ὁμοῦ ἐκείνην ἐτυχε ν' ἀποθάνῃ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἀτυχοῦς καθηγητοῦ, παῖγμα τὸ ὁποῖον πικτελῶς ἠγνόνουν, ἡ δὲ ἐπιστολὴ μου ἐνεχειρίσθη αὐτῷ ὀλίγον μετὰ τὴν κηδείαν· ἡ στιγμὴ, ἐνοεῖται, ἦτο ὅλως ἀνάμνηστος διὰ τὰς τοιαύτου εἶδους ἱστορικὰς καὶ φιλολογικὰς ἐξελέγξεις, καὶ ὁμοῦ ἐκεῖνος δὲν ὄκνησε νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ παρρηχρῆμα, ἐπιβεβαιῶν τὴν εἰκασίαν μου καὶ μετὰ πικρίας ἔμα ἐλέγχων τὴν ἱστορικὴν ἀμάθειαν ἐνίων ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν πολιτευομένων, οἵτινες περιφρονοῦσι τὰς τοιαύτας ἀπαραιτήτους γνώσεις, ὡς ἄχρηστα ἐφόδια.

Ἄλλ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ σεμνοῦ καὶ μελιχίμου σοφοῦ ἐπέπρωτο νὰ ἐνσκήψῃ ἡ συμφορὰ ῥαγδαίᾳ, ἀλγεινῇ, ἀκατάσχετος. Ἦδη πρὸ τοῦ περιλημένου τοῦ υἱοῦ εἶχεν ἀπολέσει μίαν θυγατέρα· ἔπειτα ἀπώλεσε ἀλληλοδιδάχθως καὶ κατὰ βραχεῖα διαλείμματα μίαν ἀδελφὴν, ἕνα ἀνεψιῶν, τὴν σύζυγον, τὴν μόνην ἀπομεινάναν αὐτῷ φιλόστοργον θυγατέρα καὶ τέλος τὴν ἐξίσου ἐπιφανῆ κατέγοντα θέσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπιστήμῃ περιρληπτον ἀδελφόν του, ὅστις προηγήθη ὀλίγας μόνον ἡμέρας αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον. Ἡ θύελλα ἀφροσπᾶν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς κλάδους τῆς ἀκμαίας δρυός, ἕως ὅτου ἀνέσπασε πρόρριζα καὶ τὸ στέλεχος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀλγεινῶν αὐτῶν δοκιμασιῶν ἕνα μόνον εἶχε παρήγορον σύν-

τροφον, τὴν ἐπιστήμην· ἕως τῆς ἐσχάτης πνοῆς ἔμεινε ἀφωτισμένος εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἰδανικόν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας ἐξύμνησε τὸ μακροχρόνιον ἀρχαῖον καὶ νέον κλέος διὰ σελίδων γλαφυρῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐδιδάχθησαν τὴν φιλοπατριάν τόσαι γενεαί. Ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ῥόγγου τῆς ἐσχάτης αγωνίας, ἠκούσθη μεταξὺ τῶν ἄλλων παρρηρημάτων του ψιθυρίζων, ὅτι τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος· πρέπει ν' ἀυξήθῃσι μέχρι Βαβυλῶνος!

Μὲ αὐτὴν τὴν ἔπτασίαν ἐκλείσει τὰ ὄμματα ὁ φιλόπατρις πρεσβύτερος. Ἀγνοῶ καὶ ἀμφιβάλλω κατὰ πόσον τὸ μέλλον ἐπιφυλάσσει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐσεβοῦς του πόθου, διότι ἡ ψυχρὰ πείρα τῶν τελευταίων χρόνων σκληρῶς περιέκοψε τὰ περὰ τῶν ἐθνικῶν ὀνειρών. Ὅπως δὴποτε ὁμοῦ ἐν ἡμέραν τινὰ τὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπερισχίσσασιν καὶ εὐρονθῶσι τὰ στενὰ ὄρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀσφικτικῶς τῶρα τὸ ἔθνος ἡμῶν, οἱ μεταγενέστεροι ἔχουσι καθῆκον νὰ μὴ λησμονήσωσι τὰς μεγάλας καὶ πολυτίμους ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας προσήνεγκεν ὁ μεταστάς κλεινὸς ἱστορικὸς πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, καὶ ὅταν πανηγυρίζοντες μέγα τι καὶ εὐφρόσυνον γεγονός κοσμήσωσι μὲ δάφνην καὶ τὸ μάρμαρον τοῦ τάφου του, ἐνθ' ἀναπαύεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν οἰκείων του, θὰ σκιρτήσωσιν ὑπὸ χαρᾶς τὰ ὅσα τοῦ συγγραφέως τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

Παρουσθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν τὴν 28 Ἀπριλίου 1891

[Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 292]

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'

Εὐανθία μόνη.

Εἶχε μούτρα νὰ ἔλθῃ κρόλα ὁ κύριος Ἀνδρέας!... Ἐχε καὶ τὴν ἀναίδειαν νὰ μοῦ γράφῃ!... Καὶ τί νὰ μοῦ γράφῃ τάχα;... Αἶ, καὶ τί ἄλλο βέβαια, παρὰ παράπον... βροσιας... Μὰ θὰ τοῦ γράψω κ' ἐγὼ!... Ναι!... καὶ τῶρα μάλιστα, νὰ λάβῃ προτῆτερα αὐτὸς τὸ δικό μου γράμμα!... Στάσου νὰ σε διαρθώσω ἐγὼ, κῆρ Ἀνδρέα!... (κἀθητι πρὸ τῆς τραπέζης καὶ ἀργεῖ νὰ γράψῃ ἀταγγέλλησα τὰς γραφάς.)

Κύριε.

Ἐμαθῆ ὅτι ἤλθετε εἰς τὴν κατοικίαν μου καὶ ἐθόμασα διὰ τὸ θάρρος σας. Ἡ μόνη ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν εἶχα νὰ σας δώσω προφορικῶς καὶ τὴν ὁποίαν σας δίδω τῶρα ἐγγράφως, εἶνε ὅτι ἡ πράξις σας ἦτο πρόστυχος καὶ βάνυσος. Χαίρετε διὰ παντός.

Εὐανθία Γλεκάδην.

(εἰσάγει τὴν ἐπιστολὴν ἐντὸς φακέλλου καὶ γράφει τὴν ἐπιγραφήν): «Πρὸς τὸν κύριον Ἀνδρέαν Θεα-

γένην, διακχρόν, ὁδὸς Σολωμοῦ ἀριθ. 204. Ἐπεῖγον». Πρέπει νὰ τοῦ τὸ στεῖλω ἀμέσως (κροεῖ τὸν κωδωνίσκον) Μαριγῶ!... Κρεῖμα ὁποῦ ἐστειλαν τὸν ἀμαξῶν μου εἰς τῆς κυρίας Παρδαλοῦ...

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'

Μαριγῶ καὶ ἡ ὄμοειθα

ΜΑΡΙΓΩ (εἰσερχομένη)

Μ' ἐφρονάζετε, κυρία;
ΕΥΑΝΘΙΑ
Ναι... μέσα εἶνε ὁ Νικόλας ὁ μάγειρος;
ΜΑΡΙΓΩ
Ὅχι, κυρία· ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀγοράν.
ΕΥΑΝΘΙΑ (κατ' ὄριαν)
Μὲ ποῖον νὰ τὸ στεῖλω... Ἄ! (πρὸς τὴν Μαριγῶν). Στεῖλέ μου αὐτὸν ὁποῦ ἄλθε διὰ ὑπηρετίας.
ΜΑΡΙΓΩ

Ἄμέσως!

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'

Εὐανθία μόνη

(Ἐμφομένη καὶ κρατοῦσα τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ χεῖρας) Τί θὰ 'πῃ ἔμα θὰ λάβῃ αὐτό!... Τὸν ἔξωρον...

θα γείνη έξω φρενών... Μά ίσα ίσα αυτό θέλω κ' εγώ, να τόν τσιγαρώσω τόν κύριον αγαπητικόν τῆς κυρίας Μαρικίου!

ΣΚΗΝΗ ΙΣΤ'

Συμεών και ἡ ὁμοειδία

ΣΥΜΕΩΝ (εἰσερχόμενος ἐκ δεξιῶν ἄνω σαλῶν)

Ὅριστε κυρία!... (παρτηρῶν τήν εἰς χεῖρας τῆς Εὐανθίας ἐπιστολήν, κατ' ἰδίαν). Ἄλλο γράμμα βλέπω!... Μωρ' ἐδῶ μέσα εἶνε ταχυδρομικόν γραφεῖον!

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἐλα ἐδῶ... εἶσαι πολὺν καιρὸν εἰς τὰς Ἀθήνας;

ΣΥΜΕΩΝ

Εἶμαι τρεῖς μῆνας.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ὡστε ξεύρεις τοὺς δρόμους;...

ΣΥΜΕΩΝ

Πῶς!... ξεύρω τὸ Μοναστηράκι... τὸ Τζαμί... τὰ Γύφτικα... τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα νὰ τὸ δώσης ἀμέσως εἰς τὸν δικηγόρον κύριον Ἀνδρέαν Θεαγένην.

ΣΥΜΕΩΝ

Αὐτὸν ὅπου ἦτον ἐδῶ πρὸ ὀλίγου;... (λαμβάνει τὴν ἐπιστολήν ἀνοηροῦμένου).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τὸν γνωρίζεις;...

ΣΥΜΕΩΝ

Ναί... δηλαδὴ...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἐχει ἐπάνω τὴν διεύθυνσιν ὅπου κάθεται... εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ λάβῃ ἀμέσως... Στάσου!... νά!... (ἐξάγει ἐκ τοῦ βάλαντιόν τῆς καὶ δίδει αὐτῷ ἐν γαρτηριόμῳ). Πάρε κ' ἓνα τᾶλληρο νὰ πιάσῃς ἀμάξι, διὰ νὰ ὑπάγῃς ταχύτερα.

ΣΥΜΕΩΝ

Μά, κυρία... (διατάζων).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πήγαινε!... μὴν ἀργοπορῆς οὔτε στιγμὴν. Ἀκόμη εἰς' ἐδῶ;

ΣΥΜΕΩΝ

Μά, κυρία... ἤθελα νὰ σὰς εἶπω...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μοῦ λέγεις ἀργότερα... πήγαινε τώρα ἀμέσως ἐκεῖ ὅπου σοῦ εἶπα... ὁδὸς Σολωμοῦ ἀριθ. 204. Ἡ Εὐανθία ἐξέρχεται διὰ τῆς ἐξ ἀριστερῶν θύρας ὁ Συμεὼν προχωρεῖ διατάζων πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάλαντος καὶ παραμένει ἐκεῖ.

ΣΚΗΝΗ ΙΖ'

Συμεὼν μόνος

Ἐτελείωσε!... ἐπὶ πλεον τὸ δίπλωμα τοῦ παραγγελιοδόχου!... Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα, ὁ ἓνας ἀπ' ἐδῶ, νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὴν κυρίαν! Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα, ἡ ἄλλη ἀπ' ἐκεῖ, νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὸν κύριον!... Καὶ δὲς του μπαξίσις!... Μά δὲν μοῦ λέγετε, στὸ Θεὸ σας, διὰ ποῖον μ' ἐπήρατε;... (κεντάζων τὴν ἐπιγραφήν τῆς ἐπιστολῆς) Κ' ἔχει καὶ μίαν ἀνορθογραφίαν καὶ αὐτὴ κακοχρονολογία!

Τὸ ὁδὸς τὸ ἔχει μὲ ψιλή... τὰ πνεύματα εἶνε ἀνορθογραφίαν σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι!... συμμαθηταὶ τοῦ δημάρχου θὰ ἦσαν καὶ οἱ δύο τους!... (μὲ παράπονον καὶ ἀγανάκτησιν) Ἴδου ὅπου ὕστερα ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἐννέα μηνῶν καὶ εἰκοσιτοῦ ἡμερῶν ὑπηρεσίαν εὗρηκα σήμερα προαγωγὴν!... Ὡ ποῦ ν' ἀνοιζῇ ἡ γῆ καὶ νὰ καταπῆ τὸν διδάσκαλον τῆς ὀρθογραφίας; τοῦ δημάρχου Παρακαμπυλίων! (κρύπτει τὴν ἐπιστολήν εἰς τὸ θυλάκιόν του).

ΣΚΗΝΗ ΙΗ'

Μαριγὼ και ὁ ὁμοειδής.

ΜΑΡΙΓῶ (εἰσερχόμενη κατ' ἰδίαν).

Ὅλο φούρκα εἶνε ἡ κυρία μου καὶ πολὺ λυπημένη. (βλέπονσα αἴφνης τὸν Συμεὼν). Μπά!... ἐδῶ εἶσαι σύ; αἰ τί σὲ ἤθελε ἡ κυρά;

ΣΥΜΕΩΝ

Μὰ ἤθελε γιὰ κἄτι πράγματα, ὅπου ἐγὼ δὲν τὰ γουστάρω διόλου.

ΜΑΡΙΓῶ

Τί!... τί!... τ' εἶν' αὐτὰ ὅπου λές;

ΣΥΜΕΩΝ

Δὲν μοῦ λές στὸ Θεὸ σου, δαιμονισμένοι εἶν' αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ὅπου εἶν' ἐδῶ μέσα; Γιὰ γραμματοκομιστὴς ἦλθα ἐδῶ πέρα ἐγώ;

ΜΑΡΙΓῶ (μετ' ἀπορίας)

Δὲν σὲ καταλαβαίνω τί λές.

ΣΥΜΕΩΝ

Τώρα σὲ κάνω καὶ καταλαβαίνεις. (προχωρεῖ μὲ ἐμφαντικὸν ἦθος καὶ τὴν ἀρπάζει ἐκ τῆς χεῖρός.) Ἀκουσ' ἐδῶ!... Παρ' αὐτὸ τὸ γράμμα νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὴν κυρίαν σου... (ἐξάγει καὶ ἐγγειριάζει αὐτὴ τὴν μίαν ἐπιστολήν)... εἶνε ἐκ μέρους τοῦ δικηγόρου, τοῦ κυρίου Ἀνδρέα... Πάρε καὶ αὐτὴ τὸ τᾶλληρο διὰ τὸν κόπον σου... (δίδει αὐτὴ καὶ ἐν τᾶλληρον) Καὶ προσοχὴ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἡ Μαριγὼ διόλου...

ΜΑΡΙΓῶ (ἐκπληροσμένη)

Μπά!... ἐσὲ λοιπὸν σοῦ ἔδωκε τὸ γράμμα ἡ κυρία Ἀνδρέας!... καὶ κρυφὰ ἀπὸ ἐμεῖ!... μωρὲ τὸ μουσαφίρη!

ΣΥΜΕΩΝ (ἐξάγει καὶ ἐγγειριάζει πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἑτέραν ἐπιστολήν).

Πάρε τώρα καὶ αὐτὸ τὸ ἄλλο γράμμα τῆς κυρίας... καὶ νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὸν κύριον Ἀνδρέαν. (ἐγγειριάζει αὐτὴ καὶ τὴν ἑτέραν τᾶλληρον). Νά κι' αὐτὴ τὸ τᾶλληρον διὰ νὰ πιάσῃς ἀμάξι, τρακμάδι, νεκροφόρα, ὅ,τι θέλεις...

ΜΑΡΙΓῶ

Ὡστε λοιπὸν τοῦ ἐγραφε καὶ ἡ κυρία μου!...

ΣΥΜΕΩΝ

Καὶ τώρα ἡ ταχυδρομικὴ σάκκος ἔδεικσε... ἡ δικνομὴ ἐτελείωσε!... Συχωρᾶτε με καὶ ὁ Θεὸς συχωρᾶσ' ἂς. (κεντάζει ὅπως ἐξέλιθη).

ΜΑΡΙΓῶ ἀνοηροῦμένου αὐτῶν

Στάσου δά!... γιατί φεύγεις;

ΣΥΜΕΩΝ

Μωρ' ἄρῃσέ με, χριστιανὴ μου!... ἄρῃσέ με

νὰ πάω εἰς τὴν κακομοιριά μου!... Ἐστοχασθήκατε πῶς, γιατί ἓνας ἄνθρωπος ἐρέθηκε μιά φορὰ σὲ δυστυχία, ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀνορθογραφίας, εἶνε ικανὸς νὰ χωθῇ μέσα σὲ τέτοιον ἀνόμωλον ῥήματι;... (προχωρεῖ καὶ πάλιν ὅπως ἐξέλιθη, ἀπαλειωσόμενος τῶν χειρῶν τῆς).

ΜΑΡΙΓῶ

Στάσου, καμμένο!... μὴν εἰσαι τόσο γρουσουζής καὶ δὲν τῶκαμε κανεὶς μὲ τέτοιον σκοπὸ!...

ΣΥΜΕΩΝ

Ξεφόρτωνέ με, ἀδελφέ!... Σορκομισμένοι νὰ θε ὄλοι μὲ τὸν ἀπήγανον!... Καλλίτερα νὰ μὲ τρώῃ ἡ κατσαρίδες ἐκεῖ κάτω στὸ Χάνι, παρά νὰ μείνω καὶ νὰ σὰς κάνω τὸν διαγγελέα!... (ἐξέρχεται μετὰ θυμοῦ διὰ τῆς εἰς τὸ βάλαντος θύρας).

ΣΚΗΝΗ ΙΘ'

Μαριγὼ μόνη.

(Κραίονσα ἀπὸ τῆς θύρας). Κύρ Συμεὼν!... κύρ Συμεὼν!... Πάει... ἔφυγε!... τί θεοπάλαθος!... Μὰ νὰ σοῦ πῶ, εἶχε καὶ λίγο δίκην ὁ φουκαρὰς, νὰ βρεθῇ μέσα σὲ ὄλο αὐτὸ τὸ ταχυτοῦρι!... (κεντάζονσα τὰς εἰς τὰς χεῖράς τῆς ἐπιστολὰς). Καὶ τώρα τί νὰ τὰ κάμω αὐτὰ; Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἂς τὰ ξεχωρίσω... φωτιά τὸ ἓνα, φωτιά τὸ ἄλλο, ἂν σμιζοῦν, μπόρουν ν' ἀνάψουν καὶ νὰ κορῶσουν. (Τοποθετεῖ χωριστὰ ἕκαστον εἰς τὰ δύο θυλάκια τῆς ποδιάς τῆς). Νὰ τὰ δώσω;... (συνλογίζεται) Θὰ σκεφθῶ! ἄρῃς νὰ ἰδῶ πῶς θὰ πᾶνε τὰ πράγματα... Νὰ μὴ ξεγνώμω δά πῶς ἡ κυρά μου μοῦ ὑποσχέθηκε νὰ μοῦ χαρίσῃ ἓνα μικρὸ ποστὸν διὰ τὴν προικὰ μου τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου τῆς μὲ τὸν κύριον Ἀνδρέαν!... Τόσον καὶ τόσον δὲν ἔχω καμμίαν εὐθύνην, ἀφοῦ δὲν μοῦ τὰ ἔδωσαν ἐμέ...

ΣΚΗΝΗ Κ'

Ἀνδρέας και ἡ ὁμοειδία.

ΑΝΔΡΕΑΣ (εἰσερχόμενος μετ' ἀνοησίας καὶ ἀστοχίας).

Μαριγὼ!...

ΜΑΡΙΓῶ

Μπά!... ὁ κύριος Ἀνδρέας! (κατ' ἰδίαν) ἄρῃς νὰ τριγυρίζῃ ὁ φίλος!...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἦλθεν ἡ κυρία σου;

ΜΑΡΙΓῶ

Μάλιστα, εἶνε εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς.

ΑΝΔΡΕΑΣ (μετὰ πολλῶν ἐνδιαφερόντων)

Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, πῶς εἶνε, αἰ!... σοῦ ἐράνην λυπημένη;... δυσκαρστικμένη;

ΜΑΡΙΓῶ

Λυπημένη λέει!... σοῦ κάνει πονόκαρδα!... Μοῦ ἐράνηκε μάλιστα ἐδῶ καὶ λίγα ὥρα πῶς τὴν εἶδα νὰ κλαίῃ εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἔτσι αἰ!... νὰ κλαίῃ;... (ποιεὶ μορμασμοὺς διασαρκασίας, ἐρηοθήγει καὶ περιφέρεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς). Μαριγὼ!... πήγαινε νὰ τῆς εἶπῃς παρακαλῶ ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἰδῶ μίαν στιγμὴν... δύο λόγια, πὲς τῆς, ἔχω νὰ τῆς εἶπῶ μόνον ἓνα...

ΜΑΡΙΓῶ

Ἀμέσως (κατ' ἰδίαν ἐνῶ ἀπέρχεται). Αὐτὸς τὰ ἔροιζε τ' ἄρματα. Νὰ ἰδοῦμε καὶ ἡ ἄλλη τόρα. (ἐξέρχεται ἐξ ἀριστερῶν).

Ἀνδρέας μόνος.

Ἐκλαίει λοιπὸν, αἰ!... θὰ ἔλαθε τὸ γράμμα μου χωρὶς ἄλλο!... Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἦτο κομματάκι τραχὺ... πολὺ τραχὺ!... Νὰ τὴν εἶπῶ ἀναίσχυντον!... τί διάβολο πολὺ ἦτον!... Ἀλλὰ πάλιν... ποῖος τῆς εἶπε νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὅπου ἔκαμε;... Μπά!... τῆς ἤξιζε... Ναί!... τῆς ἤξιζε...

ΣΚΗΝΗ ΚΑ'

Εὐανθία και ὁ ὁμοειδής

ΕΥΑΝΘΙΑ (εἰσερχόμενη κατ' ἰδίαν).

Θὰ ἔλαθε τὸ γράμμα μου καὶ θὰ τὸν ἔκαψε!... ἦτο ἀληθὴς πολὺ ὀφριστικόν, μὰ ποῖος τοῦ πτάζει!... (πρὸς τὸν Ἀνδρέαν) Κύριε...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Κυρία...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τί μὲ θέλετε ὅπου μ' ἐξητήσατε;

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τί σὰς θέλω;... τίποτα.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τότε ἦτο πολὺ περιττὸν νὰ ἔλθετε.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὅχι, κυρία, δὲν ἦτο διόλου περιττὸν!...

Ἦλθα νὰ μάθω εἰδήσεις περὶ τοῦ κυρίου Περικλῆ... τοῦ φίλου σας κυρίου Περικλῆ (τοριζῶν εἰρωνικῶς τὰς λέξεις).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ὅχι, ἀδελφέ!... ξεφορτώσου με, σὲ παρακαλῶ!... Τί μὲ σκοτίζεις ἀπὸ τὰ χθὲς μὲ τὸν Περικλῆ καὶ μὲ τὸν Φασουλῆ;... Ἐπὶ τέλους μάθε, κύριε, ὅτι ὁ Περικλῆς εἶνε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς Χαριολέας, τῆς πρώτης μου ἐξαδέλφης.

ΑΝΔΡΕΑΣ (μετ' ἐκπληξῶς)

Μπά! ἀλήθεια;... Σοῦ ὀρκίζομαι, Εὐανθία, ὅτι δὲν τὸ ἤξευρα αὐτὸ τὸ πράγμα... Ἄν τὸ ἐγνωρίζα, βεβαίως δὲν θὰ σοῦ ἀπέτεινα τὴν ἀπροεπη ἐκεῖνην λέξιν.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Δὲν εἰξέρω ποῖαν λέξιν ἐννοεῖς... ἀλλὰ βεβαίως ἡ χθεσινὴ διαγωγὴ σας, κύριε, ἦτο πολὺ ἀπρεπὴς.

ΑΝΔΡΕΑΣ (κατ' ἰδίαν)

Δὲν θὰ ἔλαθε λοιπὸν τὸ γράμμα μου!... (πρὸς τὴν Εὐανθίαν) Τὸ ἁμολογῶ, ἀλλὰ πρέπει καὶ σύ, Εὐανθία, νὰ ἁμολογήσῃς ὅτι ἦτο παραπολὺ τολμηρὸν νὰ σὲ συνοδεύτῃ αὐτὸς ὁ κύριος μέχρι τῆς κατοικίας σου...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ποῖος νὰ μὲ συνοδεύσῃ;

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὁ Περικλῆς.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἔχετε πολὺ ἐσφαλμένους πληροφορίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Πώς! άρνείσαι ότι σε συνώδευσεν εντός της άμάξης σου ένας άξιομακτικός;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Δέν τό άρνούμαι διόλου! άλλ' ατός ό ζήλομακτικός ήτο ό θεός μου, ό ταγματάρχης.

ΑΝΔΡΕΑΣ (μετ' εύφροσύνης εκπλήξεως).

Μπά!...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μάλιστα, ό ταγματάρχης κύριος Στέφος, ό όποιος ήλθε προχθές από την Άρταν.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Αί!... μά τότε λοιπόν είμαι άξιοκατάκτορος... είμαι άνόητος!... (κατ' ιδίαν). "Ω! θά έδιδα κάτι τι να ήμπορούσα να πάρω όπίσω τό γράμμα μου... Όπως δήποτε όμως, Εύανθία, και άν παρεφέρθη, σ' όν έπρεπε ποσώς ν' άμυδράλλης περί τής αγάπης μου.

ΕΥΑΝΘΙΑ (μετά πείσματος).

"Ω! τήν αγάπην σας, παρακαλώ να τήν κρατήσετε... και να τήν άφιερώσετε όλόκληρον εις τήν κυρίαν Μαυρικίου...

ΑΝΔΡΕΑΣ (μετ' εκπλήξεως)

Εις ποίαν; εις τήν κυρίαν Μαυρικίου;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μάλιστα, εις αυτήν, ή όποία σας περιμένει άνοπομόνως εις τās συναντεύσεις σας!

ΑΝΔΡΕΑΣ (γελών)

Μήπως μου έπесе έδω τό γράμμα της, όπου έζητούσα από τās χθές;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Έδω μάλιστα και άπ' αυτό έμαθα τās έρωτικά σας κατορθώματα.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τās έρωτικά μου κατορθώματα!... (γελών) Χά!... χά!... χά!... Μά αυτή ή κυρία Μαυρικίου είνε μία γρηά έδδομένητα πέντε χρονών, ή όποία έχει μίαν δίκην, εις τήν όποίαν τήν υπερασπίζομαι δωρεάν!...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πώς!... (μετ' εκπλήξεως) Άλήθεια;...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Κάθηται εις τήν Πλάκα... όδδ; Άδριανού... ήμπορείς να πληρορορηθής όποτε θέλεις...

ΕΥΑΝΘΙΑ (σερκακωμένη)

Αί! μά τότε λοιπόν... όμολογώ ότι έσφαλα... και άν καμμία φράσις πολύ βαρεία και προσβλητική μου διέφυγεν επάνω εις τήν έξαψίν μου... σου ζητώ συγγνώμην.

ΑΝΔΡΕΑΣ

"Όχι, Εύανθία, όχι! καμμία φράσις προσβλητική δεν έξήλθεν από τās χείλη σου... Μ' έκαμες να ύποφέρω, αυτό ναί! αλλά τό σφάλμα ήτο ιδιόκόν μου.

ΕΥΑΝΘΙΑ (κατ' ιδίαν).

Τότε λοιπόν δεν έλαβες τήν έπιστολήν μου!... "Ω! να ήτο τρόπος να τήν έπερνα όπίσω!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Υπέφερα πολύ... έφθασα μέχρι τής ιδέας τής κύτοκτονίας... και ιδού διά να πιστεύσης... (έξήγει εκ του έσωτερικού θυλάκιου του ένδύματός του και δείκνύει αυτήν γελώλθως).

ΕΥΑΝΘΙΑ (όρμύσασα προς αυτόν μετά παραφορής)

Μή, δι' όνομα του Θεού, Άνδρέα!... Έγώ μόνη είμαι ή ένοχος... Δόσε μου τό όπλον, σε παρακαλώ... (τό άρπάζει εκ των χειρών του και τό άποθέτει επί τής τραπέζης).

ΑΝΔΡΕΑΣ

"Όχι, ή πταίστης είμαι εγώ, και εγώ πρέπει να σου ζητήσω συγχώρησιν!

ΕΥΑΝΘΙΑ

"Όχι, Άνδρέα.. εγώ έσφαλα.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τότε ής συγχωρηθώμεν άμοιβαίως! (άνοίγει τās άγκύλας του και ή Εύανθία ρίπτεται εις αυτές μετά παραφορής).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Άνδρέα!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Εύανθία! (περιπτύσσονται και άσπάζονται αλληλους).

ΣΚΗΝΗ ΚΒ'

Συμεών και οι ήθηέντες.

ΣΥΜΕΩΝ (εισερχόμενος άπαρατήρητος εκ της εις τό θάθος θέρας, κατ' ήν άκριβώς σιγητήν έναγκαλιζονται οι άνωτέρω, μετά ήμβρόντητος).

Ού!... μέσ' στο Χριστό; άνέστη έτοχη!... (άποστρέφων τό πρόσωπον ώσει σκανδαλιζόμενος προχωρεί προς τούς δύο ένηγκαλισμένους είσέτι). Με τό μπαρζόν, όπου σας διακόπτω από τήν κουβέντα σας... ένα σάλι άφρησα έδω μέσα... (ό Άνδρέας και ή Εύανθία άποχωρίζονται ήμα ως ριζέπονται αυτόν).

ΑΝΔΡΕΑΣ (κατ' ιδίαν)

"Α! εκείνος όπου του έδωσε τό γράμμα!...

ΕΥΑΝΘΙΑ (κατ' ιδίαν και σκεδόν τανταρρόως)

"Ο ύπηρέτης, με τόν όποιον έστειλα τό γράμμα μου!... Πρέπει να του τό πάρω όπίσω.

ΑΝΔΡΕΑΣ (κατ' ιδίαν)

Είνε ανάγκη να του τό πάρω όπίσω πριν τό δώση...

ΕΥΑΝΘΙΑ (προς τόν Συμεών)

Να σου είπω μία στιγμή!... (προς τόν Άνδρέα) Με συγχωρείς, Άνδρέα! έχω κάτι να του είπω ιδιαιτέρως (λαμβάνει τόν Συμεών εκ της χειρός και τόν σέρει προς έαυτήν).

ΑΝΔΡΕΑΣ

"Όχι, Εύανθία. Άφρησε μία στιγμή! έχει κάτι να μου είπη ιδιαιτέρως (τόν λαμβάνει εκ της έτέρας χειρός και τόν σέρει προς τό μέρος του).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Άνδρέα, σε παρακαλώ, είνε άπόλυτος ανάγκη!... (τόν σέρει προς τό μέρος της).

ΑΝΔΡΕΑΣ

Μά σου είπα, Εύανθία, ότι πρέπει εγώ να του ήμιλήσω προτήτερα. (τόν σέρει προς τό μέρος του).

ΣΥΜΕΩΝ (όστις καθ' όλην τήν διάρκειαν τής άνωτέρω σκηνής παρατηρεί μετ' εκπλήξεως και δυσφορίας ένάλλοξ έκαστον των σφόδρων αυτών, άποσπείται τίλος εκ των χειρών των μετ' άδημορίας)

Αί, αί!... ξεφορτωθήτε με επί τέλους!... τί με τραβάτε από τās μανίλια; να με ξεσχίσετε;... Μωρέ προσκοπή που τήν εύρηκα έδω μέσα!... Τό τόπι θα παίξετε τώρα μαζί μου;... Τι θέλετε; τās γράμματά σας; τό γράμμα όπου μου έδωκεν ή κυρία απ' έδω, να δώσω εις τήν κυρίαν απ' έδω! και τό γράμμα όπου μου έδωκεν ή κυρία απ' έδω, να τό δώσω εις τόν κύριον απ' έδω!... (δείκνύων διά του δακτύλου).

ΕΥΑΝΘΙΑ (κατ' ιδίαν)

Μπά!... με αυτόν τόν ίδιον μου είχε στείλει τό γράμμα!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (κατ' ιδίαν).

"Α!... μου είχε γράψει λοιπόν και ή Εύανθία! ΣΥΜΕΩΝ

Μά τί έστοχαθήκατε στο Θεό σας; επειδή τάχα έχρημάτισα δημοδιδάσκαλος και είμαι άνθρωπος γραμμάτων, γι' αυτό πρέπει να μοιράζω τās γράμματα και τās ρηθασάνια του καθενός;...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Μά τās γράμματα τί έγειναν;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ναί, τί τās έκαμες;

ΣΥΜΕΩΝ

Τι έγειναν; (ρίζέπων έρχομένην τήν Μαριγώ εκ δεξιών). Ρωτήστε τήν άφρονιά της (δείκνύει αυτήν) όπου τής τās έδωσε μαζί με τās δύο ρημαδικά τάλληρα όπου μου έδώσατε!...

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ.

Μαριγώ και οι ήθηέντες

ΜΑΡΙΓΩ (εισερχομένη).

Τās γράμματά σας μου τās έδωσε έμε πραγματικώς... (έξάγουσα αυτά από τās θηλάκια της ποδιάς της). Όρίστε!... τās θέλετε; ή άγκαπτε να τās σχίσω;

ΕΥΑΝΘΙΑ (σκεδόν σεργιάνως)

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ναί, ναί!...σχίστε!...

ΣΥΜΕΩΝ

Θά σχίσης και τās δύο τάλληρα, μωρέ θεοσκατωμένα;...

ΜΑΡΙΓΩ (γελώσασα)

"Όχι αυτά τās έρίλαξα, διότι είνε δικά σου.

ΣΥΜΕΩΝ (μετ' ήλιωπρεπείας)

Κράτησέ τα έσύ, κορίτσι μου, διά τήν ποικιά σου! δεν μου χρειάζονται τέτοια μπαξίσια!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Λοιπόν, Εύανθία, τί άπορασιζεις τώρα περ των γάμων μας;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Να γείνουν όχι τό φθινόπωρον, αλλά τήν προσεχή Κυριακήν.

ΜΑΡΙΓΩ (κατ' ιδίαν)

Δόξα σοι ό Θεός!...θα μου φέξη κ' έμε.

ΣΥΜΕΩΝ

Μπά!...πανδρεύεσθε τό λοιπόν...Μ' αυτό είνε τό καλλίτερον. βρε παιδιά μου, διά να λείψετε και από τήν κληρονομία!...Σιδεροκέφαλοι, να ζήσετε και να γεράσετε!...Κύτταζε, κυρά Μαριγώ, μήν άφρησα στην κουζίνα τό σάλι μου και φέρε μου το να τάγω στη δουλειά μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ

"Όχι δά στάσου...επειδή έλαγες και συ σήμερα εις όσα συνέβησαν και επειδή φαίνεσαι καλής άνθρωπος, έπίθυμώ να σου φανώ χρήσιμος.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πραγματικώς; τί ήμπορούμεν να κάμωμεν διά σε;

ΣΥΜΕΩΝ

Τι να κάμετε;... (περιγαρή) Να με πάρτε δάσκαλον των παιδιών σας!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (γελών)

Έπειδή όμως ή προσθεσμία είνε κομμάτι μακρονή, σου ύπόσχομαι εν τοσούτω να σε διορίσω εις εν των σχολείων τής πρωτεύουσας.

ΣΥΜΕΩΝ

"Αν τό κάμετε αυτό τό ψυχικόν, τότε θα παρακαλώ τόν Θεόν να κόβη χρόνικα από τήν δήμερον Παρκακυπολίων και να δίνη μερικάς τής είνεγίας σας! Ένα μόνον σας συμβουλεύω, να μη γράφετε πλέον γράμματα, και άν τυχόν γράψετε, να μη τās δώσετε σ' έμέ. Να έχετε πάντοτε ύπ' όψιν σας, ότι εγώ παραδίδο γράμματα... αλλά δεν παραλαμβάνω. (Ήπιει ή αυτία)

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικά όμείλια

Δ'.

"Η παντοδυναμία των κυττάρων.—"Η βροίχα και τό γάλα.—"Όλα διά του ήλιου.— Φώς και ζωή.

Όίως δήποτε δυνάμεις ή ήλιος διά τώνάκτινων αυτού έμψυσά εις τās κύτταρα των φυτών, αυτοί δεν έξαφανίζονται εις τās υπό τούτων παραγομένας μορφάς, άλλ' έμμένουσιν εις αυτές και δύνανται κατόπιν, άν και πολλάκις εν άλλη μορφή, πάλιν να ελευθερωθώσιν. "Ο άνθρωπος διαρπάζει προς ίδιον αυτόν όφελος τόν καρόν και τό μέλι, τό όποιον κι μέλισσαι παρσεκείασαν και περιουνήλεξαν διά τήν νεοττιάν αυτών, τό αυτό πράται και με τās κύτταρα των φυτών. Με έκαστον βλωμόν άρτου τρώγομεν ήμυλον και λεύκιωμα, τό όποιον τās κύτταρα του σίτου κατὰ τό θέρος έναπαταμίευσαν διά τήν τροφήν της νέας βλάστης. Πό πολλού ή Μίθιγγ κατέδειξεν ότι οι κίκακι της βροίχης έχουσι τήν αυτήν χημικήν σύνθεσιν, άν έχει και τό γυναικειον γάλα. Ούδεν έπομένως ήκώμα, εάν τās συστατικά αυτών μέρη τήσων εύκόλως μεταβάλλονται εις μύς, νεύρα,

κρέας, αἷμα καὶ μυελόν. Ἄπαντα τὰ ζῶα τρέφονται μὲ φυτὰ, τὰ μὲν ἀπ' εὐθείας τὰ δὲ ἐμμέσως, καθόσον ταῦτα τρέφονται μὲ κρέας φυτοφάγων ζῴων. Ἐν σίωδῆποτε ζῶα οὐδὲ ἐν μέρειον ὑπάρχει, ὅπει νὰ μὴ παρεσκευάσθῃ ἐντὸς ἐνὸς φυτικού κυττάρου. Ὁ ἥλιος προπαρασκευάζει ἐντὸς τῶν κυττάρων τὸ φαγητόν, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις προσφέρει εἰς τὰ ζῶα.

Ἐάν κατὰ τὸ θέρος δυσανασχετώμεν ἕνεκα τῆς θερμότητος, πλουσιοπαρόχος ὠφελούμεθα τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, προσφέρουσαν ἡμῖν ἄρτον καὶ κρέας. Καὶ ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον τὸ φθινόπωρον ὠρίμασε, μᾶς δίδει πάλιν τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Τὸ ἔλαιον, δι' οὗ φωτίζομεν τὸ δωμάτιον, εἶναι ἡλιακὸν φῶς πάλιν ακτινοβολοῦν, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐπλήρωσε τὰ κύτταρα τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας μὲ καύσιμον οὐσίαν. Καὶ ὅταν θερμαίνωμεν τὸ δωμάτιον μὲ ξύλα, ἀπολαμβάνομεν τῆς θερμότητος, τὴν ὁποῖαν αἱ ἡλιακαὶ ακτίνες κατὰ τὸ διάστημα πολλῶν ἐτῶν συνεκέντρωσαν εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους.

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

χείας στοιβάδας εἰς τὰ βάθη. Οἱ ἄνθρακες εἶναι τὸ ἀπολειθωμένον ἡλιακὸν φῶς, διότι, ὡς ἐν τῇ κημίῳ διὰ τῆς θερμότητος τοῦ πυρὸς τὸ ἀκαθάριστον ὄρυκτον καθαρίζεται ἀπὸ τὰς ξέναις οὐσίαις καὶ ἀποχωρίζεται τὸ ἀγενὲς μέταλλον, οὕτω ἐξεκαμινεῖθῃ καὶ ὁ ἄνθραξ ἐκ τοῦ ἄνθρακικοῦ ὀξέος τῆς ἀτμοσφαιρας διὰ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς τῆ συνεργείας τῶν φυτῶν. Καίοντες ἄνθρακες ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν τὸ ἄνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἐλήφθη καὶ προετοιμάζομεν διὰ τὰ φυτὰ τοῦ μέλλοντος ἐργάσιμον οὐσίαν, τὴν ὁποῖαν αὐτὰ θέλουν μεταμορφώσει πάλιν εἰς ζῴικόν κυτταρικὸν ἴσθον. Συγχρόνως μὲ τὴν καύσιν ἀναπτύσσεται θερμότης, τὴν ὁποῖαν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἀτμομηχανῶν χρησιμοποιοῦμεν εἰς μηχανικὰς ἐργασίας. Ἡ ἐν τῷ ἄνθρακι ἐνυπάρχουσα ἐργαστικὴ δύναμις εἶναι δύναμις ἐργαστικὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων στερεοποιηθεῖσα.

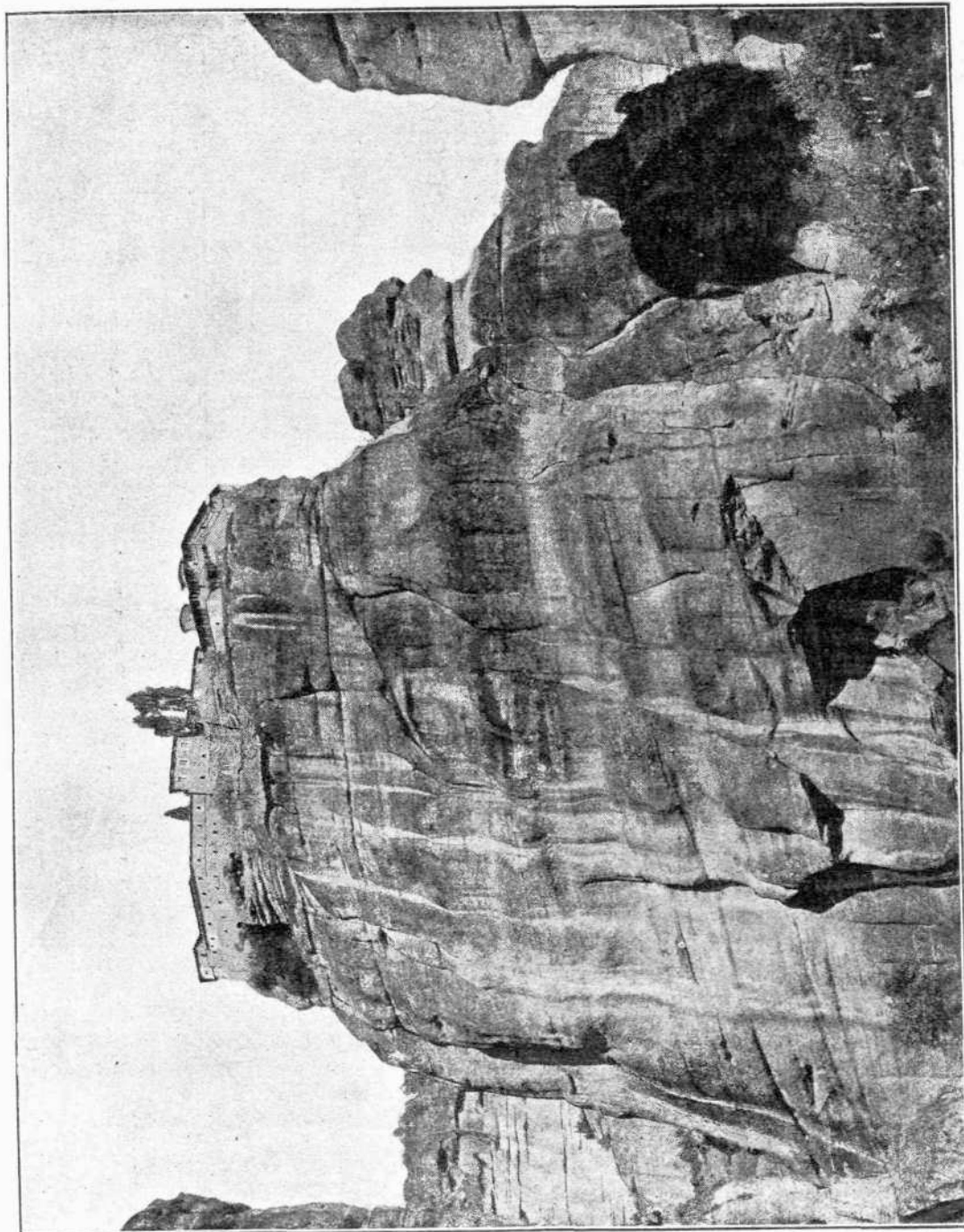
Ἐπελογίσθη ὅτι τεμάχιον ἄνθρακος κατὰ τὴν καύσιν αὐτοῦ ἀναπτύσσει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε αὐτὴ δύναται τὸ αὐτὸ βάρος τοῦ ἄνθρακος νὰ ἐκσφενδονήσῃ τετρακίσσια μίλλια πρὸς τὰ ἔνω. Κατὰ τὸ ἔτος 1877 μόνον ἐν Γερμανίᾳ ἀνωρύθη ποσότης λιθανθράκων, ἧς ὁ ὄγκος εἶναι δέκα καὶ τετράκις μεγαλειότερος ἀπὸ τὴν πυρκαμίδα τοῦ Χέοπος. Διὰ τὴν ἐργασίαν τὴν ὁποῖαν διὰ τῶν ἄνθρακῶν τῆς παραγωγῆς τοῦ ἔτους τούτου δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν, θέλομεν ἔχει ἀνάγκην δυνάμεως 150 ἑκατομμυρίων ἵππων δι' ἑξαβήκον ἔτος ἐκ 300 ἡμερῶν καὶ δεκαῶρου ἡμερη-

Ἄπαντα τὰ ζῶα τρέφονται μὲ φυτὰ, τὰ μὲν ἀπ' εὐθείας τὰ δὲ ἐμμέσως, καθόσον ταῦτα τρέφονται μὲ κρέας φυτοφάγων ζῴων. Ἐν σίωδῆποτε ζῶα οὐδὲ ἐν μέρειον ὑπάρχει, ὅπει νὰ μὴ παρεσκευάσθῃ ἐντὸς ἐνὸς φυτικού κυττάρου. Ὁ ἥλιος προπαρασκευάζει ἐντὸς τῶν κυττάρων τὸ φαγητόν, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις προσφέρει εἰς τὰ ζῶα.

Ἐάν κατὰ τὸ θέρος δυσανασχετώμεν ἕνεκα τῆς θερμότητος, πλουσιοπαρόχος ὠφελούμεθα τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, προσφέρουσαν ἡμῖν ἄρτον καὶ κρέας. Καὶ ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον τὸ φθινόπωρον ὠρίμασε, μᾶς δίδει πάλιν τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Τὸ ἔλαιον, δι' οὗ φωτίζομεν τὸ δωμάτιον, εἶναι ἡλιακὸν φῶς πάλιν ακτινοβολοῦν, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐπλήρωσε τὰ κύτταρα τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας μὲ καύσιμον οὐσίαν. Καὶ ὅταν θερμαίνωμεν τὸ δωμάτιον μὲ ξύλα, ἀπολαμβάνομεν τῆς θερμότητος, τὴν ὁποῖαν αἱ ἡλιακαὶ ακτίνες κατὰ τὸ διάστημα πολλῶν ἐτῶν συνεκέντρωσαν εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους.

σας ἐργασίας, ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα θέλει ἀπαιτηθῆ ἐργαστικὴ δύναμις 1,260 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνωρύσεται τριπλασία ποσότης, ἐκ δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀριθ-

μηχανίαν, τὰς τέχνας, τὴν συγκοινωνίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμόν. Ἡ ἐργασία τῶν ζῴων καὶ τῶν ἀνθρώπων προέρχεται μὲν ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν μυῶνων αὐτῶν, ἡ δύναμις ὅμως

METEOPA - MONH BAPAAAM

μῶν δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ καὶ ἀνεύρη τὴν καταπληκτικὴν δύναμιν, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς τὸ κατ' ἔτος ἀνωρύσσομενον ποσὸν ἄνθρακῶν ἐν τῇ γῶρᾳ ταύτῃ. Ἡ τεραστία αὕτη δύναμις ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἧτις ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων χρησιμοποιεῖται, ἀνεπτύξῃ τεραστίως τὴν βιο-

τούτων παράγεται ἀπὸ τὴν τροφήν, ἢν χορηγοῦσι τὰ φυτικὰ κύτταρα. Καὶ ἐκ τούτων πάλιν καταφαίνεται, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἡ κυρία δύναμις καὶ πηγὴ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος ἡμῶν. Ἐάν δὲ καὶ αἱ ψυχικαὶ ἐνέργειαι θεωρηθῶσιν ὡς ἐργασία τοῦ ἐγκεφάλου ἡμῶν, δυνάμεθα νὰ εἰπω-

μαν ότι κι ιδέαι ημών είναι ηλιακών φως και ότι αυτό τούτο θερμαίνει και τας αισθήσεις ημών.

“Οθεν δικαίως επιτρέπεται εις τόν φυσιολόγον ως τόν Δαρβίνον τολμῶντα νά λέγη: δός μοι έν και μόνον κύτταρον και θέλω στολίσει τήν γήν με δάση και λειμώνας και θέλω ζωογονήσει κύντην με τά γένη τών ζώων και τών ανθρώπων, ει έκαστον κατά τή είδος αυτού, καθόσον έν τῷ κυττάρῳ τούτῳ ὁ ἥλιος θέλει ἀρχίσει τήν ἐργασίαν και μεταβάλει τά ἄψυχα στοιχεῖα εις ζωϊκάς ουσίας, διά δε τά λοιπά θέλει φροντίσει ὁ μέγας τῆς ἐξελίξεως Νόμος, ὅστις τήν ἀπλουστάτην ζωϊκήν μορφήν διαμορφῶ έν ἀπεριορίστῳ τελειοποιήσει εις ἀνωτέρας και ποικιλιωτέρας μορφάς.

Βέβαιον είναι έν τούτοις ὅτι ὁ ἥλιος μόνος δέν δύναται νά ἐπιτελέσῃ ταῦτα, ἔχει ἀνάγκην ἐργαλείου και τοιοῦτον είναι τὸ πράσινον κύτταρον τοῦ φυτοῦ. Ἄλλ’ οὐδέν κύτταρον ὑπάρχει, τὸ ὁποῖον δέν συνίσταται ἀπὸ πρωτόπλασμα, χλωροφύλλην και κυτταρικήν οὐσίαν. Ἐκαστον δε κύτταρον προϋποθέτει ἄλλο προϋπάρχον, ὅπερ πρερσεκείασεν αὐτῷ τὰς ζωϊκάς αὐτοῦ οὐσίας. Οὕτως εὐρισκόμεθα εις τὸ ἀδιέξοδον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δέν δύναμεθα νά ἐξέλθωμεν, και οὕτω μένει πάντοτε τὸ ζήτημα τίνι τρόπῳ προέκυψε τὸ πρῶτον κύτταρον.

Ἐνταῦθα ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη καθὼς έν πάσει περιπτώσει, καθ’ ἣν αὕτη, ἐξεροχομένη ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν θεωριῶν και τῆς πείρας, τολμᾷ νά ἐρευνᾷ τήν ἀρχικὴν αἰτίαν τῶν ὄντων, αὐτὰ σιωπᾷ. Ὅπως ἡ ὄρασις ημών ἀδυνατεῖ νά φθάσῃ μέχρσι τῶν ὁρίων τοῦ παντός, οὕτω και κι διανοητικὰ ημών δυνάμεις ὅλως ἀδυνατοῦσι νά συλλάβωσι και ἐννοήσωσι τὸ αἰώνιον και τὸ ἀπειρον. Ὁ ἄνθρωπος ὀρεῖται νά λάβῃ τήν ἀπόφασιν, ὅτι ἡ ὕψιστη ἀλήθεια δέν είναι προσωιτή εις αὐτόν. Καί ὁμως, ὅπως τὸ φυτὸν πρὸς τὸ φῶς, οὕτω και τὸ ἄνθρωπινον πνεῦμα ἀκατασχέτως τείνει πρὸς τήν ἐρευναν τῆς ἀληθείας. Οὕτω δελεάζει και τὸν ὀδοιπόρον ὁ σφοδρὸς πόθος πρὸς τὰς οὐρανομήκειας ἐκείνας κυανὰς κορυφὰς τῶν ὁρέων· ἀκαταπαύστως ἀναβάνει· δέν τήν λυπεῖ ἔάν ὀπισθεν ἐκάστης κορυφῆς, ἐρ’ ἢς ἀνερχήθη, ὑψοῦνται ἄλλαι· ἔτι ὑψηλότεραι, τὰς ὁποίας κἀτῶθεν δέν εἶχε παρατηρήσει.

Ἀναβὰς τέλος ἐπὶ τῆς τελευταίας κορυφῆς δέν ἤλθεν έν τούτοις πλησιέστερον εις τὸν ἥλιον. Ὁ οὐρανὸς μένει πάντοτε ἀπομεμακρυσμένος και αἰωνίως ἀπροσπέλαστος. Καί μολεταῦτα δέν μετανοεῖ διά τὰς καταβληθείσας προσπάθειας και κόπους, οἵτινες τὸν ἀνεβίβασαν ἐκεῖ. Ἐπὶ τοῦ ὕψους αὐτοῦ ἀναπνέει καθαρώτερον ἀέρα, ἀπολαμβάνει λαμπρότερον φῶς. Ἐπὶ τοῦ ὕψους τούτου μαυθάνει νά ἐννοᾷ τήν πατρίδα του, ἐπισκοπεῖ καθαρῶς τὰς γραμμὰς τῶν ὁροσειρῶν, αἰ-

τινες κἀτῶθεν τῷ ἐφαίνοντο τόσον συγκεχυμέναι, προκαλοῦνται τὰ ὕδατα μέχρσι τῶν πηγῶν των. Ἀληθές είναι ὅτι ὕψη τινὰ, τὰ ὁποία κἀτῶθεν τῷ ἐνεποῖον ἐντύπωσιν, ἔδη φαίνονται εις αὐτὸν ταπεινά. Ἐὰ ὄρια, τὰ ὁποία χωρίζουσι χώρας και λαοὺς ἀναγνωρίζει ὡς κῦθάρετα και περὰ φύσιν. Με ἐλεύθερον τὸ βλέμμα ἐλευθεροῦται και τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια, ἐντὺς τῶν ὁποίων περιορισμένος ὀρίζων δεσμευμένον ἐκράτει. Μακρὰν δ’ ὀπισθεν του μένουσι τὰ μικροπρεπῆ πάθη, τὰ ὁποία βαρύνουσι τοὺς ἀνθρώπους κατωτέρων χωρῶν. Τοιαῦτα τις ἀπολυτοκρατικὴ δύναμις ὑπάρχει έν τῇ ἐρευνῇ πρὸς τήν ἀλήθειαν, δύναμις ἣτις πλημμυρεῖ τήν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καθὼς και πᾶσαν τήν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος με « φῶς και ζωὴν ».

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Π. Σ. ΒΑΣΙΣΑΜΑΚΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΝΑΣΙΩΝ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ

Παρά τῷ ἀπειδεύτῳ και ἀπλῳ λαῷ έν Νάξῳ δύναται τις ν’ ἀπαντήσῃ μυριάς ὄσας γελοίας δεισιδαιμονίας και παραδοξότατα ἔθιμα, ἅτινα τόσον βαθέως εἰσι κεχαραγμένα εις τὰς πεποιθήσεις τῶν πολλῶν, ὥστε ἀδύνατος σχεδὸν και ἀλυσιτελής ἀποβαίνει οἰκλήποτε προσπάθεια πρὸς ἐκρίζωσιν αὐτῶν. Οὕτω, πλὴν ἄλλων ἀπαύζονται και τηροῦσιν οἰονεῖ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας, ὅτε μὲν προφανῶς ἀλληγορικὰς παραδόσεις, ὑποθήκας και παραγγέλματα δημῶδη, ὑπὸ τήν φαινομένην αὐτῶν μορφήν, χωρὶς ν’ ἀνατρέγωμεν εις τήν ὑποκρυπτομένην ὑπ’ αὐτὰς ἀλήθειαν, ὅτε δε γελοία τινα και παράλογα ἔθιμα, ἅτινα, οὕτως εἰς ἱστορικὴν, φυσικὴν, ἢ ἄλλην τινα ἀλήθειαν στηρίζονται, ἀλλ’ εἰσὶν ἀντικρως ἀνοηταί, και γοήτων τινῶν ἢ λαοπλάνων ἀποκρήματα.

Καί είναι μὲν ἀληθές ὅτι μεταξὺ τῶν σωζομένων εις τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τοιοῦτων ἀλληγορικῶν υποθηκῶν και παραγγεμάτων ὑπάρχουσι και τινα, τῶν ὁποίων ἡ ὑποκρυπτομένη ἀλήθης ἔννοια τοσοῦτον ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦ πανδαιμόνιου χρόνου ἐπεσιόσθη, ὥστε ἀδυνατεῖ νά ἐρίσῃ τις αὐτὴν μετὰ πεποιθήσεως. Ἄλλ’ ὑπάρχουσι και ἄλλα, τῶν ὁποίων ἡ ἀληθῆς ἔννοια γεφανοῖται, οὕτως εἰπεῖν, τῇ φωνῇ βοᾷ, οὐχ’ ἦττον ὁμως ὁ ἀπλοῦς λαὸς παρατρέχων αὐτήν, ἀσπάζεται και ἀποδέχεται ὑπὸ τήν φαινομένην αὐτῶν μορφήν.

Καί ἐάν μὲν τὸ κακὸν τούτο περιορίζετο μόνον μεταξὺ ἀγορικών τινῶν και ὀρεισίτων, ἢ έν ὀλιγαριθμῶσι και ἀπομεμακρυσμένοις χωρίοις τῆς Νάξου, ὅπου κακὴ τύχη, δέν ἤδυνήθη εἰσεῖτι νά εἰσδύσῃ τὸ φῶς τῆς παιδείας, διαλύσῃ τὸ βᾶθὺ τῆς δεισιδαιμονίας σκότος, ὑπομονὴ ἀτυχῶς ὁμως τὸ κακὸν τούτο ἐμπεριχωρεῖ και έν τοῖς μεγαλειτέροις χωρίοις τῆς νήσου, και έν αὐτῇ τῇ πόλει μεταξὺ τῶν ἀπλουστέρων.

Ἐκ τῆς οἰκτρᾶς ταύτης, ὡς εἴρηται, τοῦ λαοῦ πλάνης ὀρμηθεῖς συνέλεξα τοιαῦτα τινα παραγγέλματα

δημῶδη, εἰς ἐκείνων ἅτινα ἔχουσι πλήρη ἐφαρμογήν έν Νάξῳ, και ἰδίως, έν τοῖς χωρίοις τοῦ δήμου Τραγκιάς, και τὰ ὁποία σημειῶ ἐνταῦθα μεταχειρίζομενος τὰς αὐτὰς ἀκριβοὺς λέξεις τῶν Νάξιων ἀγορῶν οἵτινες μετὰ τῆς μεγαλειτέρας σοβαρότητος τὰ ἐκθέτουσιν ἐρωτῶμενοι.

— Τὰ ἡγίοπερα (1) δέν πρέπει νά πλύνῃ καμμιά γυναίκα ἐς τὸν ποταμὸν, γιατί ἀκούει ὁ ἀγέρας τὸ χτύπημα τῆς κοπανίδας και παίρνει τόσο δυνατὰ, ποῦ ἐκρίζωνει τὰ δέντρα.

— Τὴν Παρρασκευὴ δέν πρέπει νά βάνῃ κανεὶς μπουγάδα, γιατί ζεματίζει τήν μεγαλόχρησ ἁγία Παρρασκευὴ και τήν ψυχὴ τῶν γονιῶ του.

— Εἶναι ἁμαρτιανὰ στέκονται τρεῖς ἄνθρωποι ἐ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ποῦ ὑπάρχει ὁ νεκρὸς, γιατί μπάνουν και βγάνουν οἱ ἄγγελοι και τσοῖ ἐμποδίζουν.

— Σὲν πεθάνῃ ὁ ἄνθρωπος γυρίζει ἡ ψυχὴ του τρεῖς μέρες μέσα ἐς τὸ σπίτι και πρέπει νά τῆ βάλῃς ἕνα σκουτέλι γεμάτο νερὸ κοντὰ ἐ ἕνα κερὶ ἀναμμένο, γιὰ νά φεῖῃ νά τὸ βρῇ ἅμα διύστα.

— Ὅσο βράζουσι τὰ κόλυθα μέσα ἐς τὸ καζάνι, πορκατεῖ ἡ ψυχὴ τὸ δρόμο τοῦ παραδείσου, και γιὰ τούτο πρέπει νά στέκεται πάντοτε μιὰ γυναίκα ἀπὸ πάνω ἐς τὸ καζάνι και νά βραστῇ τὸν « κρεμαστὸ λύγνο » ἀναμμένο, γιὰ νά φεῖῃ ἡ ψυχὴ νά βρῇ τὸ δρόμο· εἰ δε μὴ και δέν τὸ κάμῃ, ταραζέται ἡ ψυχὴ σὲν ποῦ ταρᾶζουσι τὸ βραζοῦμενα κόλυθα μέσα ἐς τὸ καζάνι.

— Σὲν εἶναι κανεὶς παιδί ἄρρωσθιμένο, πρέπει νά βρεθῶνε τρεῖς Μαρῖες νά τοῦ κάμωσι μονημερικὸ πανὶ νά τὸ ντύσωσι, και ἔτσι γιαιτρεύεται.

— Ἡ γυναίκες ποῦ ἀκολουθοῦνε τὸ λειψανο δέν πρέπει νά γυρίσῃ καμμιά νά δῆ πίσω τση, γιατί θά πομαῖνη ἐκεῖ ἐρηὴ κι ἀπόξερη, ἢ θά πεθάνῃ κανεὶς τση συγγενῆς.

— Ἡ Καλῆς Κουουράδες (2) ἔχουσι ἕνα ποδάρι βουδινο και τὸ ἄλλο ἄρρωσθινο, και σὰ σοῦ ἀπαντήσῃ, ὁ μὴ γένοιο, καμμιά, πρέπει νά πῶσις μονομιὰς χέμο και νά πῆς τρεῖς φορὰς « Κύριε Ἰλάησο », εἰ δε μὴ θά στραθωθῆς.

— Τὴν παρραμονὴ τ’ Ἀῖ Βασιλειοῦ τὸ βράδυ μιλῶνε τὰ βῶδια μὴ ὀπισθεν τῶν ἀκούσῃ θά πεθάνῃ.

— Δέν πρέπει νά σταματᾷς μπουστὰ ἐ τὴν πόρτα νά δένεις τὰ χέρια σου, γιατί δένεις χερσποδάρα τῇ Μοῖρᾶ σου.

— Νά μὴν ἀρίνη κανεὶς τὰ βῶδα τοῦ παιδιοῦ νά στεφανῶνουν τήν νυχτα ἀπ’ ὄξω, γιατί τὰ παίρνουν ἢ Καλῆς Κουουράδες και τὰ μακρῶνε, και ὕστερα ἅμα τὰ βάλῃ τὸ παιδί γίνεται τὸ κρέας του ὀλόμοκρο και πεθάνει.

— Δέν πρέπει νά δοῦνε τὰ ἄστρα τήν τριχιά, γιατί ζυδιάζει τὸ κρασί.

— Σὲν κολλεῖ ὁ πεταίνος τὰ μεσάνυχτα νά μὴν βγάνῃς ἀπὸ τὸ σπίτι σου, γιατί ἐκεῖνη τήν ὄρα βγάνει ἐ τὸν περίπατο ὁ Τρισκατάρτατος ὁ Τραγογένης με τῆ Καλῆς Κουουράδες.

— Ὅποιος θά ταισῃ καλὰ τὸ βῶδι του τήν παρραμονὴ τ’ Ἀῖ Βασιλειοῦ θά πεθάνῃ.

— Ἄμα πρωτοῖδῃ κανεὶς τὸ χελιδόνι, πρέπει νά σταματᾷῃ και νά σκάψῃ ἐς τὸ ζερθὸ του ποδάρι βαθεῖα τὸ γόμα και θά νά εὐρῃ κάθουνο, και αὐτὸ, σὲν τὸ ἀναλύσῃ ἐς τὸ νερὸ και τὸ δίσῃ τοῦ πελγιασμένου, γιαιτρεύεται.

(1) Ἀπὸ πρώτης μέχρσι ὁ Λυγούτσου.
(2) Νεράδες.

— Σὲν πεθάνῃ κανεὶς τοῦ σπιτιοῦ σου δέν πρέπει νά βίχτης τὰ σκουπίδια ἐς τὸ δρόμο, γιατί ἡ ψυχὴ πορκατεῖ τρεῖς μέρες μέσα ἐς τὸ σπίτι και μπορεῖ νά βρεθῇ μέσα ἐς τὰ σκουπίδια νά τήν πετάξῃς.

— Ὅποιος ἔχει πονέματα ἐς τὰ μάτια πρέπει νά τονε γυρίσωνε τρεῖς φορὰς ἀπ’ ὄξω σὲ μιὰ Ἐκκλησίαν, μέσα ἐς τὸ μεσημέρι, γιὰ νά τοῦ περάσῃ (1).

— Τὸ εἰκόνημα ποῦ ἔχουσι ἐς τὰ χέρια τοῦ πεθαμένου πρέπει νά τὸ πᾶρῃ μιὰ του συγγενίσσα νά τὸ πᾶρῃ ἐς τὸ σπίτι σὲν ἀπολύσῃ ἢ Ἐκκλησίαν χωρὶς νά γυρίσῃ νά δῇ πίσω τση, γιατί ἐν γυρίσῃ, γλήγορα θά τήνε γυρίσωνε κι αὐτῇ.

— Ἄμα ὄης ἐς τὸ δρόμο κομποδεμένο κουρέλι, νά μὴν τὸ πιάσῃς, γιατί θά γεμίσωσι τὰ χέρια σου μερμουγκιές.

— Σὲς ἔχουσι τὰ χέρια σου μερμουγκιές, πρέπει νά πιάσῃς ἕνα πετραδί στρογγυλό, νά τὸ δείξῃς τρεῖς φορὰς τοῦ φεγγαριοῦ, σὲν εἶναι ἐ τῇ λίπῃ του, και ὕστερα νά τράψῃς μ’ αὐτὸ τὰ χέρια σου γιὰ νά γιαιτρεύτῃς.

— Ἄν ἔχῃς μικρὸ παιδί νά μὴ βίχτης τήν παλιὰ σαρκονιά ἐς τὸ δρόμο, γιατί χάνεται ἡ Μοῖρα τοῦ παιδιοῦ.

— Τὰ μικρὰ παιδιὰ τὰ παίρνουν ἢ Καλῆς Κουουράδες σὲν κοιμᾶται ἢ μάννα τῶνε, τὰ πᾶνε ἐ τὸν ποταμὸν, τὰ χερσῶνε, και ὅσο τὰ χερσῶνε τὰ τσιμποῦνε τόσο ποῦ πεθαίνουσι· και ὕστερα τὰ πᾶνε πεθαμένα ἐ τὴν ἀγκάλη τῆς μάννας τῶνε.

Τί γίνεται έν περιπτώσει αἰφνιδίου θανάτου βρέφους· τινὸς εἶδον έν τινι χωρίῳ τοῦ δήμου Τραγκιάς κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος. Ἄμ ὡς ἐγνώσθη ὁ θάνατος, ἄκασαι σχεδὸν αἱ γυναίκες τοῦ χωριοῦ ἐγκατέλιπον τὰς ἐαυτῶν ἐργασίας και ἄθροισ ἐπευσαν πρὸς τήν οἰκίαν τοῦ θανόντος· ἐκεῖ δε περίτρομοι καταγίνοντο ἐξετάζουσαι ἢ μιὰ : « εἶχε μελανάδες τὸ κρεατάκι του ; » ἢ ἄλλη : « γεμάτο ! » ἢ ἑτέρα : « ἀλλοίμονο ! τσιμπιές τῶν Καλῶ Κουουράδων εἶναι ! » ἄλλη : « ἀλήθεια ; » και ἄλλη εὐφραστερά πασῶν « ἀλήθεια, μάτια μου, ἀλήθεια ! » χθὲς τὸ βράδυ ἐρχόμενος ὁ δικὸς μου ἤκουσενε ἀπάνω ἐς τὰ μεσάνυχτα μέσα ἐς τὸν ποταμὸν τὰ κλάμματα τοῦ ἀρτίζικου !... » Καί ἐπὶ τέλος ἐπανέκαμψαν οἰκάδε και ὠκτερον ἐαυτὰς διὰ τὴν ἐπάνοδοσ τῶν Καλῶν Κουουράδων (διότι φρονοῦσιν ὅτι αὐτὰ εἰσι τρεῖς και ἐπισκέπτονται αἰφνιδίως και ἀλλεπαλλήλως ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης). Δέν τολμῶσι δε νά ἐξέλθωσι τήν νύκτα τῶν οἰκίῶν των, ἐν δέν παρελθῶσιν ἀρκεταὶ ἡμέραι ἀρ’ ἦς συμδῇ ὁ αἰφνιδίος θάνατος τοῦ βρέφους. Οὕτω δε διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν ἐνσπεύρουσιν εις τὰς τρυφεράς καρδίας τῶν μικρῶν τέκνων των τὸν φόβον, πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ ὁποῖου πᾶσα προσπάθεια ἀποβαίνει κατόπιν ματαίας.

Ἐν Νάξῳ.

MIX. IAK. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ

(1) Πρὸ τινῶν ἑτῶν, διερχόμενος κατὰ σύμπτωσιν, περὶ τὴν μεσημβρίαν, τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, κειμένη έν τῇ συνοικίᾳ Νεοχωριοῦ τῆς πόλεως Νάξου, εἶδον παιδιὰ τινα πᾶσχοντα τοῖς ὀφθαλμοῖς, Ζαχαρίαν καλοῦμενον, ὃν περιέτρων γύρω τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοὺς τριάκοντα παῖδες κραυγάζοντες μετὰ γορῶν φωνῶν :

Ὁ φρονὸς ὁ Ζαχαρίας.
ἔχει ὀφθαλμοπλῆξιν,
πᾶστε του μικροὶ μεγάλοι
αὐ θεὸς νά τοῦ τὸν βγάλῃ.»

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΛΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ

Ο πτερωτός λέων του Αγίου Μάρκου, το περίφημον της Βενετικής Δημοκρατίας σύμβολον, το πιστότερον τὸν ἐν τῇ Πιατσέττα τῆς Βενετίας στυλον, γρη῏ζει ἐπειγούσης ἐπισκευῆς. Οἱ πρόσφατοι σφοδροὶ χειμῶνες ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐπικίνδυνον θέσιν ὅλου τοῦ μνημείου. Τεμάχια συγκολλητοῦ λίθου ἤρχισαν νὰ πίπτωσιν ἀπὸ τοῦ ἄδακος τοῦ στυλοῦ, καὶ ἐξέτασις τοῦ κτιρίου διετάχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ κίων περιεκυκλώθη δι' ἱκρίου, καὶ τῶρα εἶνε δυνατόν νὰ παρατηρήσῃ τις λεπτομερῶς τὸν λέοντα, τὸ κιονόκρανον καὶ τὸ ὁμοίωμα. Καὶ τὰ τρία σπουδαίως ἐβλάδθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἢ ἐξ ἀρχικῶν σφαλμάτων ἐν τῇ οἰκοδομῇ. Ὁ λέων εἶνε μάλα συμπαγῶν τεμαχίων, δι' ἐλασμάτων σιδήρου συνδεδεμένων, τὰ ὅποια πολλὰ χροῖ ἐξετοπίσθησαν ἢ ἀδαξ καὶ τὸ κιονόκρανον ἐφθάρησαν κατὰ πολλὰ.

Ἡ πρώτη ἐργασία, μετὰ τὴν ἔγερσιν τοῦ ἱκρίου γύρωθεν τοῦ κίονος, ἦτο νὰ ἀρῶσιν τὸν λέοντα καὶ νὰ τὸν θέσωσιν ἐπὶ ἐγκρασίων ἀκρίων, ὥστε νῦν ἴσταται ἀπεσπασμένος ἀπὸ τοῦ ἄδακος, ἐφ' οὗ ἀρχήθην ἴστατο. Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο ἀναγκαία διὰ δύο λόγους: Πρῶτον, ὁ λέων αὐτός, ἂν μέλλῃ πράγματι νὰ ἐπανορθωθῇ, θὰ δεῖσῃ νὰ καταβιβασθῇ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ δεῦτερον, οὐδεμία ἐπισκευὴ τοῦ κιονοκράνου ἦτο δυνατὴ ἐν ὅσῳ ὁ λέων ἴστατο ὑπεράνω αὐτοῦ.

Ὁ λέων εἶνε κατεσκευασμένος ἐξ ὀρειγάλκου. Παράδοξις ὑπάρχει παρὰ τῷ Βενετικῷ λαῷ, ὅτι οἱ ὀρθάλμοι του εἶνε ἀδρμάν-

τινοὶ ἀλλ' εἶνε πράγματι λευκοὶ γαγᾶται ἐξεργασμένοι. Ἡ χαιτὴ του λαμπρῶς ὀρθοῦται καὶ τὸ στόμα μὲ τοὺς ἀγρίους μύστακας παρῆχει αὐτῷ ἀσιατικὴν ὄψιν. Πρόδηλον εἶνε ὅτι τὸ ὅλον τοῦ ὁμοιώματος ἀνήκει εἰς διαφόρους ἐποχάς. Ἡ κεφαλὴ, πλὴν τοῦ στέμματος, ἢ χαιτῆ, τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ τὰ σκέλη, πλὴν τῶν ὀπλῶν, εἶνε προφανῶς πολὺ ἀρχαιότερα παντὸς ἄλλου μέρους τοῦ ἔργου. Εἰκάζεται νῦν, ὅτι ὁ λέων δυνατόν ν' ἀπετέλει μέρος τοῦ κόσμου ἀσσυριακοῦ τινος ἀνακτόρου πρὶν ἢ γείνῃ τὸ σύμβολον τοῦ πολιούχου τῆς Βενετίας. Βέβαιον δὲ εἶνε τοῦτο, ὅτι ὁ λέων δὲν ἦτο ἐξ ἀρχῆς λέων τοῦ Αγίου Μάρκου. Αἱ πτέρυγες, πενιχρᾶς ἐξεργασίας, καὶ οἱ πόδες, κάλλιπτα ἐσχεδιασμένοι, εἶνε πολὺ μεταγενέστεροι ἐνῷ μέρος τῶν πλευρῶν καὶ τῆς οὐρᾶς εἶνε ἐπισκευαὶ γενόμεναι μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ λέοντος ἐκ Παρισίων, ἀρχομένης τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ κατάστασις τοῦ ἀρχαιότερου μέρους εἶνε ἀξιοθρήνητος. Ὑπάρχουσι πανταχοῦ σχισμαὶ καὶ ραγάδες, καὶ τὸ ὅλον συνδέ-

εται διὰ κρίκων σιδηρῶν. Ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ λέοντος φαίνονται διάφορα ἀρτιτικὰ στοιχεῖα, ἴσως τὰ τῶν τεχνιτῶν, ὅσοι εἰργάσθησαν εἰς τὰς πολλὰς ἐπισκευὰς του.

Ὁ κίων εἶνε ὄχι ὀλιγώτερον περισπούδατος τοῦ λέοντος. Εἶνε κατεσκευασμένος ἐκ ραιοῦ γρανίτου, καὶ ἡ περίμετρος του εἶνε 1,53 ἑκατοστόμετρα εἰς τὴν βᾶσιν, καὶ 1,35 εἰς τὴν κορυφὴν. Ἐπιστέφεται δὲ διὰ κιονοκράνου καὶ ἄδακος, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ λέων. Ὁ κίων ἔχει μεγίστην ἐκκλίσιν 36 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, καὶ οὐ μόνον εὐρίσκεται οὕτω ἔξω τῆς καθέτου, ἀλλ' οὐδὲ εἶνε τοῦλάχιστον ἔμπεδος εἰς τὴν βᾶσιν του. Εἶνε προφανές ὅτι τὸ μνημεῖον δὲν ἴσταται νῦν ἀσφαλῶς ἐπὶ τῆς βάσεώς του, καὶ οὐδεὶς πλέον γνωρίζει κατὰ πόσον καὶ μέχρι πόσου ὅλον τὸ οἰκοδόμημα ἐδράζεται.

Ἀναδλέπων τις εἰς τὸ κιονόκρανον καὶ τὸν ἄδακα θὰ ἐρραντάζετο ἴσως ὅτι ἀμφότερα εἶνε ἐκ στερεοῦ λίθου. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀληθεύει. Ὁ μὲν ἄδαξ διακρίεται εἰς τρία στρώματα. Τὸ πρῶτον ἢ ἀνώτε-

ρον στρώμα, ἐφ' οὗ ὁ λέων ἴστατο, σύγκεται ἐξ εἰκοσιεπτά διαφόρων τεμαχίων λίθου, διὰ σιδήρου συνδεδεμένων. Τὸ σχέδιον δὲ τοῦτο ἦτο σφαλερὸν, διότι ἡ βροχὴ ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ μεταξὺ τῶν διαφόρων τεμαχίων, καὶ ὁ σίδηρος ὀξειδούμενος ἐβλάπτε τοὺς λίθους. Τὸ δεύτερον στρώμα πρὸς τοὺς τεμαχίους τοῦ λίθου καὶ τοῦ σιδήρου ἔχει καὶ πλίνθους, καὶ τὸ τρίτον στρώμα σύγκεται ἐξ ὄγκων λίθων περιβαλλόντων πλίνθους. Τὸ κιονόκρανον ἐπίσης, καίτοι ἐξ ἐνὸς στερεοῦ ὄγκου λίθου, ἀπεδείχθη ὅτι εἶχε κοιλανθῆναι ν' ἐνετέθησαν πλίνθοι ὡς εἰς τὰ δύο στρώματα τοῦ ἄδακος. Δύσκολον νὰ ἐξηγήσῃ τις διατὶ ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ τοῦτο ὁ ἀρχιτέκτων, ἐκτὸς ἂν ἤθελε νὰ κάμῃ τὸ κιονόκρανον ἐλαφρότερον ὅπως τὸ ἀνυψώσῃ εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ σηκώσωσι τὴν στήλην καθέτως, δὲν θὰ ἐδυσκολεύοντο βεβαίως εἰς τὸ πολὺ ἐλαφρότερον κιονόκρανον. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, τὸ πλημμελές τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄδακος καὶ τοῦ κιονοκράνου ἐπροξένησε τὴν βλάβην, ἣτις κατέστησεν ἐπικίνδυνον τὸ μνημεῖον. Ἡ βροχὴ καὶ ἡ ὑγρασία βροδέως εἰσέδυσαν διὰ τοῦ ἄδακος εἰς τὸ κιονόκρανον, καὶ κατήνησαν τὸ δεύτερον νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀσύνδετα θρύμματα. Πρόκειται νῦν νὰ ἐπισκευασθῇ τὸ μνημεῖον, ὡς καὶ τὸ δάπεδον ἐφ' οὗ ἴσταται. Κατὰ τὸ γενόμενον σχέδιον, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους θὰ ἐγαρθῶσι στερεὰ ἱκρία, καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ κίονος θὰ παρεντεθῶσι κολλίαι, οἵτινες θὰ ὑψώσωσιν ὅλον τὸ μνημεῖον κατὰ εἴκοσιν ἑκατοστόμετρα, καὶ οὕτω θὰ κατορθωθῇ νὰ ἐπισκευασθῇ τὸ δάπεδον καὶ ὁ στυλὸς νὰ ἰδρυθῇ ἀσφαλτέστερον ἐπὶ ἐδραίου ἐδάφους. Pall Mall Budget.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΣΥΡΙΓΜΟΙ ΚΑΙ ΦΩΚΑΙ

Πρὸς ἄγρην τῆς φώκης γίνεται χρῆσις τοῦ συριγμοῦ ὑπὸ τῶν Ἑσκιμῶων. Ἴδου δὲ πῶς κατὰ τὴν περιγραφὴν περιγητοῦ διατρίψαντος περὶ τὸν πορθμὸν τοῦ Hudson. Ὁ θελων ν' ἀγρεύσῃ φώκην, ἐπισθεῖς διὰ πυροβόλου ἢ κάμακος ἐξαπλοῦται εἰς τὸ ἄκρον πλεόντος πάγου καὶ ἀρχίζει ἀσθενῶς μονότονον καὶ διαρκῆ συριγμὸν, τὸν ὅποιον δυσκόλως δύναται τις νὰ περιγράψῃ διὰ λόγων. Καίτοι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μουσικῆς του συνήθως οὐδεμία φαίνεται φώκη, μετ' ὀλίγον, ἐλκυσθεῖσα ἐκ τῆς μουσικῆς φώκη προβάλλει τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ ὕδατος, τὴν ἀκολουθεῖ δὲ ἄλλη καὶ τέλος τρίτη τολμηροτέρα πλησιάζει πολὺ. Ὁ θηρευτὴς ἐγαίρεται τότε ἠσυχῶς καὶ διὰ τοῦ κάμακος ἢ τοῦ πυροβόλου τὴν φωνεῖ, αἱ δὲ ἄλλαι τρέπονται εἰς φυγὴν. Ἡ ἄγρᾳ ἐπιτυγχάνει περισσότερον, ὅταν ὁ συριγμὸς γίνεταί ὑπ' ἄλλου, διότι ὁ θηρευτὴς μένει ἐλεύθερος ὅπως παρατηρῇ καλῆτερον τὰς κινήσεις τοῦ ζώου.

ΑΡΧΑΙΑ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ νεκρὰ πόλις τῆς Πομπηίας κρύπτει ἐπι ἀπίστους θησαυροὺς τέχνης. Μόνον τὸ ἐν τρίτον αὐτῆς ἐξετάκη μέχρι τῆς σήμερον, κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμούς, καίτοι ἢ ἦδη γινόμενη ἐργασία εἶνε ἀρκούντως δραστηρία. 70 τοῦλάχιστον ἔτη θὰ παρελ-

θῶσι πρὶν ἢ πόλις ὀλόκληρος ἀνασκαφῇ. Ἐν τοῦτοις ἀνακαλύψεις ἀξίαι λόγου γίνονται καθημερινῶς καὶ αἱ περὶ τῆς Πομπηίας καὶ τῶν κατοίκων τῆς γνώσεις μας αὐξάνουσιν ἀκαταπαύστως. Ἐκταφέντος κτιρίου, ὅπερ κατὰ τὰ φαινόμενα ἐχρησίμευσεν ὡς λουτρῶν δημόσιος, εὐρέθησαν ὠραιόταται τοιχογραφίαι. Εἶνε δὲ αὗται λεπτῆς ἐργασίας καὶ κατάλληλοι διὰ τὸ μέρος ἐν ᾧ εὐρέθησαν. Μία ἐξ αὐτῶν, ἀρκούντως παράδοξος, παριστᾷ μάχην Πυγμαλίων ἢ Νάννων καὶ διαφόρων ζώων. Εἶνε δὲ γελοιογραφία, ὥστε κατὰ τὰ φαινόμενα καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωγραφικῆς ἠκμαζε καὶ τότε ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ Νάννον προσπαθοῦντα νὰ σύρῃ ἄλλον ἔξω τοῦ ὕδατος, οὗτος δὲ κρατούμενος ὑπὸ κροκοδείλου, σφίγγει ἄλλον Νάννον εὐρισκόμενον εἰς τὴν ξηρὰν, οὗτος δὲ ἀγωνίζεται ματαίως, ὅπως σώσῃ τον σύντροφόν του.

ΜΗΤΗΡ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ

Πτηνὸν τι τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς εἰσιμαίζει τὴν φωλιάν του ἐντὸς κορμοῦ δένδρου. Ἄμα δὲ τὸ θῆλυ ἀρχίζει νὰ ἐπωάζῃ, τὸ ἄρρην κλείει μὲ πηλὸν τὸ ἀνοιγμα τῆς φωλιᾶς καὶ μόνον διὰ μικρᾶς ὀπῆς, ἣν ἀφήκεν ἀνοικτὴν, προσφοδοτεῖ καθημερινῶς τὴν σύντροφόν του μέχρι τῆς ἐπωάσεως τῶν μικρῶν.

Ο ΒΟΡΕΙΟΣ ΠΟΛΟΣ

Ἐτοιμασίαι γίνονται καὶ πάλιν πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ βορείου πόλου. Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1892, ὁ Νάνσεν προτίθεται νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Νορβηγίας μετὰ δώδεκα ἄλλων τολμηρῶν συντρόφων. Πλοῖον κατασκευάζεται ἐπιτήδες, ὅπως φέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν τῶν πάγων. Θὰ λάδωσι δὲ ὅλους διάφορον διεύθυνσιν. Ὅσοι παρηκολούθησαν πᾶν ὅτι ἐγένετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν, ἐνθυμοῦνται βεβαίως ὅτι ἡ Jeanette ἀπώλεσθη, θέλουσα νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Πόλον διὰ τοῦ Βερινγγεῖου πορθμοῦ. Τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸ συμβᾶν ὄγκος πάγου ἔφερεν εἰς τὴν Γροιλανδίαν ἀντικείμενα ἀνήκοντα εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου πλοίου. Ἠγέρθη τότε τὸ ζήτημα: πῶς ἐφθασαν ἐκεῖ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα. Ἡ διεύθυνσις τῶν πρὸς ἀνατολάς ἢ πρὸς δυσμὰς διαφόρων ρευμάτων εἶνε γνωστὴ, ὥστε ἀδύνατον νὰ υποτεθῇ ὅτι τὰ ρεύματα ἔφερον ταῦτα. Τὸ μᾶλλον πιθανὸν συμπέρασμα εἶνε ὅτι ὑπάρχει βραχυτέρα καὶ εὐθύτερα ὁδὸς πρὸς τὸν Πόλον. Ἐὰν δὲ ἡ εἰκασία αὕτη ἐπαληθεύσῃ, εἶνε παράδοξον ὅτι ἡ φύσις ἔλυσε ζήτημα, ὅπερ ἐματαιώσε τοὺς κόπους τῶσων καὶ τῶσων γενναίων ἀνδρῶν.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΝΤΟΜΩΝ

Τὰ προϊόντα τῶν ἐντόμων δὲν εἶνε πολυάριθμα παραβαλλόμενα πρὸς τὸ μέγξ πληθος τῶν ἐντόμων. ἄτινα ἀνέρχονται εἰς 300,000 εἶδη γνωστὰ. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἀρκετὰ προϊόντα ἐντόμων ἔχοντα μεγάλην ἐμπορικὴν ἀξίαν. Παραδείγματός ἔστιν ἡ μεταξοσκώληξ εἶνε τὸ χρησιμώτατον τῶν ἐντόμων, προμηθεύει δὲ εἰς τὸν κόσμον ἐνιαύσιον προϊόν ἀξίας πλέον τῶν χιλίων διακοσίων ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Πολλὰ εἶδη τοῦ ἐξ ἀνατολῶν ἐρχομένου κόμμιος ὀφείλονται εἰς τὰ ἐντομα. ἄτινα τρυπῶσι τὸν φλοιὸν δένδρων τινῶν καὶ ἐπιφέρουσι τὴν ροήν τοῦ κόμ-

μος. Ἡ ἀξία τοῦ μέλιτος ἀνέρχεται εἰς πολλά ἑκατομμύρια δραχμῶν κατ' ἔτος, ὃ δὲ κηρὸς εἶνε καὶ αὐτὸς σχεδὸν ἰσῆς ἀξίας. Πολλὰ εἶδη τούτων χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἰατρικὴν. Εἰς πολλά μέρη τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς οἱ ἄνθρωποι τρέφονται ἐν μέρει μετ' ἀκρίδας, ὧν ἄπειρα σμήνη εὐρίσκονται ἐκεῖ. Ὡστε τὰ έντομα συνεισφέρουσι καὶ εἰς τὴν τροφήν καὶ εἰς τὴν διακόσμωσιν τῶν κατοίκων τῆς γῆς.

Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου, καθ' ἣν ὥραν τὸ τραῖνον ἐτοιμάζεται πρὸς ἀναχώρησιν, εἰς ἐπιδάτης ζητεῖ ἀπὸ τῶν ὁδηγῶν θέσιν:

— Μὰ ἐπιθυμῶ νὰ μὴν εἶνε ἄλλοι ἄνθρωποι ἢ τὸ βαγόνι.

— Γιατί, κύριε, θέλετε νὰ ζαπλώσετε καὶ νὰ κοιμηθῆτε;

— Ὅχι, ἀλλὰ εἶμαι μισάνθρωπος.

— Τότε ὄριστε ἐδῶ!

Καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἑμάξαν... τῶν ζῶων

ΑΝΩΦΕΛΗΣ ΠΟΥΛΟΛΟΓΙΑ

Μεταξὺ δύο λογίων προκειμένου περὶ ἐκλογῆς κοσμητόρου τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς:

— Καὶ ποῖον θὰ ψηφίσῃ ὁ...;

— Μήπως ἔμπορεῖς νὰ τοῦ πάρῃς λόγον!

— Ἀλήθεια: αὐτὸ εἶνε νόστιμο, νὰ μὴν ἔμπορῃς νὰ πάρῃς λόγο ἀπὸ αὐτὸν, τὸν πολυλογώτερον ἄνθρωπον τοῦ κόσμου.

— Ἰσα, ἰσα. — μπορεῖς τὰχ νὰ πιῆς νερὸ ἀπὸ τὸν καταρράκτην.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἐν ἐπιφυλλίδι τῶν «Νεωπάτων» Εἰδησεῶν τοῦ Μοναχοῦ ὁ καθηγητῆς κ.Κ. Κρουμβάχαρ, ὁ διακεκριμένος λόγιος καὶ ἀγγλιστής, εἰδησοῖσε μὴ μικρὴν μελέτην περὶ τοῦ Γρηγορηθίου.

— Τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον θὰ ἐορτασθῆ ἐν Δρέσδῃ ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ Σάβωνος ποιητοῦ Κέρνερ. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπέρχει μουσεῖον ἐν τῷ γενεθλίῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἐγκαθιδρυμένον καὶ περιλαμβάνον ἀντικείμενα σχέσις ἔχοντα πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Γερμανοῦ Τυοταίου, περὶ οὗ ἄλλοτε εὐρυτερος λόγος ἐγένετο ἐν τῇ «Εστία».

— Ἡ ἀνωκόμωσις ἐκδύθει σα ἀγγλικὴ μεταφράσις τῆς Ἀμαρληθίου ἐπιτομῆς, ὑπὸ τῆς γνώστῆς ἑλληνομαθοῦς λογιᾶς κυρίας Ἐλισάβετ Εδμόνδ.

— Ἐξελέγη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ὁ Πέτρος Λουτῆ, ὁ συγγραφεὺς τῶν «*Αἰτίων*» τῆς *Indo-Grec*, ἀποταχόντος καὶ πάλιν τοῦ Ζολᾶ.

Ἐπισημονικά

Ἀνθρωπολογικὴ ἔκθεσις ἐν Χαρισίῳς ἀργανίζεται κατὰ τὸ ἔτος 1892. Ἡ ἔκθεσις αὕτη, ἣτις θὰ κινήσῃ μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀπανταχοῦ ἐπιστημόνων, θὰ περιλάβῃ ὅσον τὸ δυνατόν πλείονα ὑποδείγματα τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων φυλῶν. Πλὴν δὲ τῶν ζῶντων θὰ περιλάβῃ καὶ ἀνθρωπίνας σκελετοὺς καὶ λείψανα εὐρεθέντα κατὰ τόπους, πρὸς συγκριτικὴν μελέτην καὶ ἐρευναν.

Θεατοικά

Τὴν 1 Μαΐου (ν. ἑορτᾶσθ) ἐν Βατιμαρῇ ἡ ἑκατονταετηρίδις τοῦ ἐκεῖ θεάτρου ἐγκαινισθέντος τὴν ἐσπεραν τῆς 1 Μαΐου 1891. Τὸ θέατρον τῆς Βατιμαρῆς ἰδρῦθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Γκαίτε καὶ τῇ χορηγίᾳ τοῦ μεγάλου δουκὸς. Κατὰ τὴν ἐπιτὴ συμπληρώσει τῆς ἑκατονταετηριδος πανηγυρικὴν παράστασιν, παρεστάθη τὸ αὐτὸ ἔργον, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν πρώτην, ἦτο ἐν δρᾶμα τοῦ Ἰφφρανὸς *Οἱ Κενηροί*, προηγήθη δὲ ἡ ἀπαγγελία μικροῦ προλόγου τοῦ Γκαίτε, καὶ ἔκλεισεν ἡ θεατρικὴ ἐσπερις δι' ἑνὸς ἐπιλόγου τοῦ Βιλδενβρούχ.

Μουσικά

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἄφιξε το εἰς Ἀθῆνας ὁ ἐν σώματι ταξιδευτὸν ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν Βιεννῆσις Ὡδικὸς Σὺλλογος ἀποτελούμενος ἐξ 186 ἑταίρων. Τὸν Σὺλλογον ὑπεδέχθησαν καὶ δημοτικαὶ ἀρχαὶ Ἀθηναίων καὶ Πατριαῶς καὶ ἡ Φιλαρμονικὴ Ἑταιρεία Ἀθηναίων, ἧτις παρέθηκε καὶ δαίτηνον εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐν τῷ Ζαππεῖῳ μεγάρῳ. Οἱ ἑταῖροι ἔψαλλον χορωδίας ὑπὸ τῷ Ἀνάκτορα τὴν ἐσπεράν τῆς Κυριακῆς, τὴν δὲ Δευτέραν μ.μ. ἔδοικαν συνυλίσσιν ἐν τῷ Ζαππεῖῳ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως, μεθ' ὃ ἀπὸβῆθη δὲ τὸ ἀποστριακὸ ἀεροπλάνον *Aurore* εἰς Θεσσαλονικίαν.

Ἐκπαιδευτικά

Τὸ συμβούλιον τοῦ ἐν Ἀθῆναις Διδακτικικοῦ Σὺλλόγου ἀπεράσισε νὰ συγκαλέσῃ κατὰ τὸ προσεγὲς ἔαρ τοῦ 1892 Πανελληνίον Διδακτικὸν Συνεδρίον πρὸς τυχετῆσιν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων.

Ὑγιεινὴ

Ἡ αἰγυπτιακὴ ὀφθαλμία ἐπέσκεψεν ἐν Βρέμνῃ καὶ προσέβαλεν ἰδίως τοὺς παῖδας τῶν σχολείων. Διαβίβωσι μικροὶ μαθηταὶ ἠσθένησαν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἐκ τούτου ἠναγκάσθησαν νὰ κλείσωσιν τὰ σχολεῖα.

Παντοία

Ἡ μακροτέρα γέφυρα τῆς ἀσπληθίου θὰ εἶνε μετ' ὀλίγων ἡ ἐν τῇ δυτικῇ Πρωσσίᾳ κατασκευαζομένη. Δὲν εἶνε δὲ αὕτη οὔτε σιδηρὰ οὔτε μολυβδίνη, ἀλλὰ ξυλίνη, καὶ ἡ ἑλαφρότης τοῦ ὕλικου, ἐξ οὗ κατασκευάζεται, ἐπιτρέπει τὴν εἰς ἔκτακτον μῆκος ἕκτασιν.

— Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἀνεχώρησεν ἐξ Ὑδρας στόλος ὀλοκλήρος σπογγολεωτικὸς κατευθυνόμενος εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ στόλος οὗτος ἀποτελεῖται ἐξ 60 πλοίων ἐν περιχόνητον πλήρωμα 800 ἀνδρῶν. Ἡ ἀναχώρησις ἐγένετο πανηγυρικῇ τῇ ἔσδῳ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνέρχοντα εἰς δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κυρία *Παρόδην*, εἶνε λοκαριστὸς εἰδικὸς σας, ἂν θέλετε ἢ δὲν θέλετε νὰ ἀσφαλίσετε τὴν ζωὴν σας, καὶ δὲ σχετικὰ ἰδέαι καὶ προλήψεις σας ὅπως ἀπομνησκί. Εἰς τὸν ἀπανταχοῦ πολιτισμένον κόσμον ἄλλως σκεπτόνται καὶ πράττουσιν. Ὅχι μόνον οἱ μὴ ἔγοντες ἀκούσαν περιουσίαν, ὅπως ἐξασφάλισται τὸ μέλλον τῆς οικογενείας τῶν προβαίνουσιν εἰς τὴν ἐπιτὴν ἰδίαν ζωὴν ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ εὐποροὶ καὶ ὑπέρπλουτοι πράττουσι τούτου. Παράδειγμα: ὁ Ἀγγλος κόμης Duplex, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῖου οἱ κληρονόμοι θὰ λάθουν διὰ τὴν ἀσφαλίσθεισαν ζωὴν του— πῶσα θαρρεῖτε; — 1,200,000 λίρας στερλίνας, ἦτοι ταύκοντα πέντε ἑκατομμύρια δραχμῶν!! Μετ' αὐτὸν δὲ ὁ διευθυντῆς τῶν ταχυδρομίων τῶν Ἠνωμένων Πολι-

τείων, ὅστις πληρώνει ἀσφαλίστρα κατ' ἔτος ἐν ἑκατομμύριον τετρακοσίας χιλιάδας δραχμῶν, διὰ νὰ δεθοῦν τριάκοντα ἑκατομμύρια ὄταν ἀποθῆνῃ. Αὐτὸς ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας εἶνε ἡσφαλίσμένος διὰ 650,000 λίρας στερλίνας.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΑ

Μονὴ Βαυλαύμ

Ἡ μονὴ τοῦ Βαυλαύμ κείται ὁ λεπτὰ ἀνατολικῶς τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ εὐρίσκειται, ὡς ἐκεῖνη, ἐπὶ ὅλως ἀνεξήγητου βράχου, ἔχοντος ἕκτασιν 1 στομαμάτων καὶ ὕψος ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ἀναβάσεως 125 μέτρων καὶ ἐπέκεινα τοῦ τριπλασίου ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν. Κατωκίθη, δὲ κατὰ πρότερον τῷ 1208 ὑπὸ τινος ἀσκητοῦ, Βαυλαύμ καλούμενου, ὅστις ἐκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ κλῆρον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, κατὰ δὲ τὸ 1508 οἱ ἐξ Ἰωαννίνων Νεκταριὸς καὶ Θεοφάνης ἕκτισαν πύργον καὶ τὸν κλῆρον τῶν Ἁγίων Πάντων. Περιέχει δύο κελῶς, 25 κέλλας καὶ ἡ ὀμβροδέκτας, καὶ ἀνατορικὴν μηχανήν, δι' ἧς ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται οἱ ἐπισκέπται, ἡ δὲ ξυλίνη κλίμαξ, ἣν συνήθως μεταχειρίζονται οἱ ἐξερχομένοι μοναχοί, ἀριθμεῖ 95 βαθμίδας.

Γ. Λημοθεοπίδης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Στατιστικὴ τοῦ πληθύνου τῆς Κρήτης μετὰ διαφόρων γεωγραφικῶν ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν, ἐκκλησιαστικῶν κτλ. εἰδησεων περὶ τῆς νήσου ὑπὸ Νικολάου Σταυράκη, πρῶτον γενικοῦ γραμματέως τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης, καὶ πρῶτον ἑπιστοῦ τῶν Κρητικῶν τέκνων. Ἀθῆναι, 1890 σελ. 207+172.

Εἶνε ὁμολογουμένως ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι, ἐνῶ περὶ πολλῶν νήσων μεγάλων καὶ μικρῶν τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐγράφθησαν παρ' Ἑλλήνων ἱστορικά καὶ γεωγραφικὰ μονογραφαὶ, περὶ τινῶν δὲ διπλῆ καὶ πολλαπλῆ, περὶ τῆς μεγάλου νήσου Κρήτης, τῆς βασιλείδου τούτης τῶν νήσων, οὐδεμία ἐγγραφή πλήρης καὶ λεπτομερῆς περιγραφῆ. Ὅρα ἐν Νεοελληνικῇ γεωγραφολογίᾳ Ἀντ. Μηλιαράκη σελ. 86—88 καταλλόν τῶν δημοσιευθέντων περὶ Κρήτης γεωγραφικῶν βιβλίων καὶ ἄλλων διατριβῶν ἐν περιοδικῶσι Ἱστορικῶν τούτων εἶνε ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ καταστάσις αὐτῆς, ἥτις δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀκρίβητον περιουσίαν πρὸς τοιοῦτον σκοπον, καὶ ἦτις ἐπιδὲν καταλείπει χρόνον τοῖς ἐγγωρῶσι λογίσι πρὸς τοιαύτας συγγραφὰς, αἵτινες εἶνε πάντοτε κερποὶ ὑμνεῖς τῆς ἐργῆς καὶ τῆς εὐμερείας.

Ἡ ἀπὸ ἐκδοθείσα συγγραφὴ τοῦ κ. Σταυράκη πλήρη ἦδη ἐν μέρει τὴν ἑλληνικὴν εἰδικὴν περιγραφὴν τῆς Κρήτης, ἀποτελοῦσα, ἐπ' ὅσον ἦτο δυνατόν, διαγραμματικῆς τῆς διοικητικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς διαρρέσεως, καὶ ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ γενομένην τῷ 1881 ἐπὶ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς νήσου Γ. Φωτιάδου παστᾶ, ἐνεργηθείσαν δὲ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου κ. Ν. Σταυράκη, γενικοῦ γραμματέως τότε τυχευόντος τῆς Διοικήσεως.

Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς τρεῖς μέρη ἐν τῷ πρώτῳ περιλαμβάνονται σύντομον γεωγραφικὸν διαγραμμα τῆς Κρήτης, ἀλφαριθμητικὸς πίναξ τῶν ἀρχαίων πόλεων αὐτῆς μετὰ συνοπτικῶν περὶ ἐκείστων ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν εἰδησεων, πίναξ ἐν ὑποσημείωσι χρονονολογικῶς τῶν ἐν Κρήτῃ σεισμῶν ληφθεισ ἐκ τοῦ

τυχευόμενου τοῦ Raulin, εἶτα δὲ σύντομος ἱστορία τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι σήμερον. Ἐπειτα κατόπιν ἡ ἔκθεσις τῆς διοικητικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διαρρέσεως τῆς νήσου ἐπὶ ἑνεσὶν καὶ ἡ σήμερινὴ, καθὼς καὶ συγκριτικὸς πίναξ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου διαφόρων χρόνων, καθ' ὅς ἐγένετο ἀπογραφὴ ἐπὶ ἑνεσὶν καὶ Τούρκων.

Τὰ δύο τελευταῖα δὲ μέρη περιλαμβάνουσι τοὺς στατιστικῶς πίνακας, ἀποτελοῦντας τὸ τρίτον μέρος καὶ κύριον τοῦ πονήματος τούτου. Ἐν τοῖς πίναξι τούτοις ὁ κ. Σταυράκης ἐκτυλίσσει κατὰ διοικήσεις, ἐπαρχίας, δήμους καὶ χωριά, ὧν τινεῖ ἀΐζοντα ἀριθμῶν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους, πίνακας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου γενικοῦς καὶ εἰδικούς. Ἐν τοῖς τελευταῖοις δὲ ἀναγράφει τὸν πληθυσμὸν κατὰ θερισθεύματα, κατ' ἐπαγγέλματα καὶ κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐν τούτοις δὲ σημειοῖ καὶ τὰς Μονὰς κατ' ἐπαρχίας, δήμους καὶ ἐπισκοπὰς.

Μεγίστην ἀρετὴν τῶν πινάκων τούτων θεωροῦμεν ὅτι ἀναγράφουσι τὰ ὀνόματα τῶν χωρίων, τῶν τοπικῶν περιοχῶν καὶ τῶν Μονῶν ὡς προσφέρονται ὑπὸ τῶν ἐγγωρῶν, ἀνευ νεολογίων καὶ ἀρχαίων καταλήξεων, ὅπερ δυστυχοῦς πρᾶττοισι πρὸς ἐπίδειξιν ἀκρίβην ἑλληνομαθίας πολλοῖς τῶν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι, καθιστώντας πολλὰκις τὰ ὀνόματα τῶν τόπων ἀγνωρίστα, καὶ καταστρέφοντες τὴν ἀληθῆ καὶ κατὰ φύσιν γεωγραφίαν. Ἐν τοῖς πίναξι τοῦ κ. Σταυράκη ἐπιμετρεῖται ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ὁμαλὴ ὀνοματολογία, ἐξ ἧς πολλὰ ἔχει νὰ περιεθῆ καὶ ἡ ἀρχαία γεωγραφία τῆς νήσου καὶ ἡ γεωγραφολογία.

Ἡ Κρήτη σήμερον διαίρεται εἰς ὀ διοικήσεις ἢ νομοὺς ὡς λέγομεν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι: 1) Χανίων, 2) Σφακιῶν, 3) Ρεθύμνης, 4) Ἡρακλείου, 5) Λασιθίου. Ἡ ἐπαρχιακὴ δὲ διαίρεσις αὐτῆς ἐμεινε ὅσα ἦτο ἐπὶ ἑνεσὶν, πλην ἐλαφίστων τροποποιήσεων. Διαίρεται δὲ τότε εἰς 20 ἐπαρχίας, σήμερον δὲ κυρίως εἰς 17 συγχωνευθεισῶν τριῶν, αἵτινες διοικουῖνται ὑπὸ ἐπαρχῶν 14 μόνον, διότι καὶ ἐπαρχία Ρεθύμνης, Ἀποκορονίου καὶ Μερμηπέλλου διοικουῖνται ἀμέσως ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν εἰκείων διοικήσεων. Τῶν 14 τούτων ἐπαρχῶν 9 εἶνε Χριστιανοὶ καὶ 5 Ὀρθωμανοί.

ὑποδιαιροῦνται δὲ καὶ ἐπαρχία εἰς 88 δήμους, ὅς ἐνομάζουσι μετὰ τὸ ὄνομα τῆς πρωτεύουσας αὐτῶν, τῶν Κρητικῶν ὀρθῶς μὴ μιμηθέντων κατὰ τούτο τὸ ἐπικρατήσαν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι σύστημα τῆς ὀνομασίας τῶν δήμων ἐξ ἀρχαίων πόλεων, τὸ ὅποῖον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τερηθῆ ἐπ' ὅλῳ τῶν δήμων διὰ ἐκ τούτου προσῆθε τετραῖλαρος ἀλλοθῆς ἐπὶ τῆς ὀνοματολογίας τῶν δήμων τῆς ἐλευθερᾷ Ἑλλάδος, δι' ἧς διεστραβλωθῆ καὶ ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νέα γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος παρεστέρησαν ὁ' ἐκ τῆς ἀμαθείας τῶν ὀνοματοθετῶν καὶ ὀνόματα ἐντελῶς ἀνύπαρκτα.

Ἡ Κρήτη ἔχει τρεῖς μεγάλας πόλεις Χανία, Ρεθύμνον καὶ Ἡρακλεῖον, ὧν τὰ μὲν Χανία ἔχουσι πληθυσμὸν ἐν ὅλῳ 13,812, τὸ Ρεθύμνον 9,274, καὶ τὸ Ἡρακλεῖον 31,368. Ἐχει δὲ τρεῖς κομποπόλεις ἔχουσαι πληθυσμὸν ἀνω τῶν 2000, τὴν Ἱεραπέτραν, τὴν Νεάπολιν καὶ Κρητσᾶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μερμηπέλλου, Χωρία δὲ ἐν ὅλῳ 1150.

Ἐκκλησιαστικῶς ἡ νήσος διαίρεται εἰς 8 ἐπισκοπὰς καὶ μίαν ἀρχιεπισκοπήν, τὴν τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης ἐδρευόντος ἐν Ἡρακλεῖῳ, ἔχοντος δὲ τὸν τίτλον τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Ἐβρώπης, κατέχοντος τὸν 23 θρόνον ἐν τῇ τάξει τῶν Μητροπολιτῶν.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἐν ὅλῳ, κατὰ τὴν εἰρημένην ἀπογραφὴν τοῦ 1881, ἀνέρχεται εἰς 279,165. Ἀναλογοῦσι δὲ πρὸς τὸ ἐμβαδὸν τῆς νήσου ἐξ 7,800 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων 35,78 κάτοικοι κατὰ τετρα. χιλιάμ.

Κατὰ θρησκειώματα ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἑλληνας	205,010
Ὄθωμανοὶ	73,234
Ἰσραηλίται	647
Ἀρμένιοι	8
Καθολικοὶ	253
Δικρατυροῦμενοι	13

279,165

Ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἡ νῆσος εὐρίσκειται εἰς οὐχὶ εὐάρεστον κατάστασιν, διότι ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ αὐτῆς ἀγράμματοι εἶνε 242, 114, ὧν 181,021 Χριστιανοὶ καὶ 61,093 Ὄθωμανοί.

Ὡς πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα ὑπερτεροῦσιν ὡς εἰκὸς αἱ γεωργοὶ καὶ ποιμένες.

Μοναί. Αἱ ἐν τῇ νήσῳ Μοναὶ ἀνέρχονται εἰς 49, ὧν 3 γυναικείαι. Οἱ ἐν αὐταῖς διατώμενοι μοναχοὶ ἀνέρχονται ἄρνες καὶ θῆλαις εἰς 420, μετὰ τῶν κυριακῶν δὲ ἐν αὐταῖς ἐργατῶν εἰς 894. Ταξίδες δὲ ὑπάρχουσι 19, ἐν αἷς βιοδοὶ 147 ἄτομα ἐν ὅλῳ.

Νοσοκομεῖα δημοτικὰ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπάρχουσι 4, ὧν τὰ δύο ἐν Ἡρακλείῳ.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τῆς μεγάλης δυσχερείας, αἵτινες παρεμποροῦσιν εἰς τὰς ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ παρ' αὐτοῖς ἐπι τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν, ἀφειλομέν

νά ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ κ. Στυραχῆς τυχὼν τῆς εὐκαιρίας νὰ διενεργήσῃ αὐτὸς οὗτος τὴν ἀπογραφὴν, καὶ νὰ δημοσιεύσῃ ταύτην μετὰ προηγουμένην ἐπισταμένην μελέτην καὶ βάσανον, προσήνεγκε πολὺτιμον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Κορίνθον. ἄριστον ὄδηγόν παρασχῶν καὶ πηγὴν γνήσιαν ἀπράλων εἰδήσεων περὶ τῆς μεγαλοήτου ταύτης.

A. M.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- Ἐρ. Τί εἶνε ἡ ἡλικία ;
 Ἀπ. Σκόπελος, κατὰ τοῦ ὁποῖου θραύεται ἡ φιλαλήθεια τῆς γυναικός. *"Εφελος"*
 Ἐρ. Τί εἶνε ἡ ἡλικία ;
 Ἀπ. Κλίμαξ, τὴν ὁποίαν ἀναβαίνομεν μετὰ τὰ πόδια καὶ καταβαίνομεν μετὰ τὸ κεφάλι.
 Ἐρ. Τί εἶνε ἰδανικόν ;
 Ἀπ. Κάθε τι, τὸ ὁποῖον φανταζόμεθα πρὸς συμπλήρωσιν ἀνεπαρκῶς πραγματικοῦ.
 Ἐρ. Ἀπὸ τί γνωρίζεται ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος ;
 Ἀπ. Ἀπὸ τὰ ἀνοήτὰ ματιὰ.
 Ἐρ. Ποῖος εἶνε ὁ εὐτυχέστερος ;
 Ἀπ. Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ζηλεῖ κανένα.

"Πήλας"

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(8—14 Μαΐου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	Ἡ μέρα							Ἐξηγητικαί
	8	9	10	11	12	13	14	
Βαρομετρικὴ πίεσις	756,7	756,6	754,7	753,2	750,0	747,1	748,9	Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλίστα τοῦ μέτρου.
Μέση θερμοκρασία	21,2	22,0	22,9	21,3	21,6	21,3	19,7	Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάδαθρον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὄρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.
Ἐλάχιστη θερμοκρασία	15,0	15,7	15,4	16,5	15,4	15,4	15,2	Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαιρας.
Μεγίστη θερμοκρασία	25,7	26,4	27,8	26,6	27,3	25,0	24,8	Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλίστα τοῦ μέτρου, καθ' ὄψιν ἀνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.
Σχετικὴ ὑγρασία	47	34	39	57	57	56	62	Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνεφελὸν οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—	Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νημερίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θυελλαν.
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—	
Χάλαξα	—	—	—	—	—	—	—	
Νεφρ	1	1	1	7	3	3	8	
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	BA.5	BA.3	BA.3	NNΔ.2	N.4	NΔ.4	N.5	
Θάλασσα	τεταραχμένη	ὀλίγον τεταραχμένη	ὀλίγον τεταραχμένη	ταλινναία	τεταραχμένη	καματώδης	τεταραχμένη	

Παρατηρήσεις.—Ἡ πίεσις τῆς βαρομετρικῆς στήλης, ἥτις παρατηρήθη ἀπὸ τῆς 8 πρ. ἔξηκολούθησεν ἐπιπέδως μέχρι τῆς 14, ὅτε τὸ βαρομετρον εἰδείε τασιν πρὸς βαρύνωσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως, ἀλλ' ἂνυ μεγάλων ἐλλείπων σταθερότητος. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ὁ οὐρανὸς ἦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἥττον νεφελώδης καὶ ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας κατὰ ἕνα ἢ δύο βαθμοὺς ὑπερτέρα τῆς συνήθους ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα. Ἡ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ αἵρος διατηρήθη ἐπιπέδως κατωτέρα τῆς συνήθους, ὑπερῆθ δὲ ταύτην κατὰ τι μόνον τὴν 14 Μαΐου.

Ἐν Εὐρώπῃ ὁ καιρὸς ἐν γενεῖ εἶνε ἀριετὰ καλὸς· ἐν Γαλλίᾳ μόνον παρατηρεῖται μεγάλη κατὰπτωσις τῆς θερμοκρασίας· ἐν Παρίσις ἐνθα τὴν 3 Μαΐου τὸ βαρομετρον εἰδείκεν τὴν πρῶταν 21 βαθμοῦς, ἀπὸ τῆς 4 καὶ ἐντέθειν κατελθούσης τῆς βαρομετρικῆς στήλης ἀποτόμος κατὰ 3 χιλιοστόμετρα, ἡ θερμοκρασία ἠλαττώθη κατὰ 14 ὅλους βαθμοῦς. Ἡ θερμοκρασία αὕτη διατηρεῖται ἐν Παρίσις εἰσὶν μέχρι σήμερον 14 Μαΐου.